Posamezni izvod 1.30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov.
Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2

P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XV. Celovec, petek, 24. junij 1960 Štev. 26 (945)

Avstrijska dilema zaradi Južne Tirolske:

Ali se „trda odločna linija“ umika stvarnosti?

Poborniki in zagovorniki ostrega kurza ali „trde odločne linije“ v Avstriji glede južnotirolskega vprašanja so se — kakor izgleda — ugnali. Medtem ko je Avstrija zadnja leta vprašanje od meseca do meseca zaostrevala in grozila z pritožbo na mednarodno sodišče v Haagu in na OZN ter so prenapetneži govorili celo o potrebi plebiscita, ki naj odloča o usodi in pripadnosti Južne Tirolske, so ti poborniki po zadnjem občnem zboru južnotirolske ljudske stranke in po Tambronijevem pismu Raabu nekam naglo obmolknili. Le tu in tam se je zadnje čase v avstrijskem tisku še pojavil kakšen „oster“ članek v zvezi z Južno Tirolsko. Na splošno pa se je tisk omejil na večkratno napoved, da bo Avstrija „še junija“ vložila Južno Tirolsko zadevajočo pritožbo pri OZN.

Avstrijska vlada doslej nič takega ni ukrenila. Ministrski svet je na seji pred skoraj štirimi tedni, ko je obravnaval Tambronijevo pismo o pripravljenosti Italije na pogajanja na podlagi sedanjega statusa na Južnem Tirolskem, naročil zunanjemu ministru Kreiskemu in državnemu sekretarju Gschnitzerju, da se podasta v Innsbruck in tam poskušata s tirolsko deželno vlado in zastopniki južnotirolske ljudske stranke najti „sporazum“ o nadaljnjih korakih v južnotirolskem vprašanju. Po tem sestanku je glede Južne Tirolske nastala na Dunaju tišina. Doslej pritožba pri OZN ni bila vložena in verjetno — zaradi obiska Selwyn Lloyda in Hruščeva — v juniju tudi več ne bo. S tem pa se je tudi možnost obravnavanja tega vprašanja v OZN oddaljila najmanj do jeseni prihodnjega leta.

Medtem so nekatere znane tiskovne agencije objavile vest, da se v Bonnu (!) avstrijsko in italijansko veleposlaništvo tajno pogajata o Južni Tirolski. Sicer je bila ta vest od obeh strani dementirana, vendar po istih virih, od katerih je prišla vest o tajnih pogajanjih, avstrijski uradni krogi „s povdarkom menijo“, da so tajna pogajanja na nevtralnih tleh (!) iskren poizkus, da se izognejo razdoru med državami zapada, do katerega lahko privede debata v OZN o tem vprašanju.

Vse to torej kaže, da so poborniki ostrega kurza ali „trde odločne linije“ v avstrijski politiki glede Južne Tirolske očitno pogoreli. Končno je tudi kancler Raab na torkovi seji ministrskemu svetu sporočil, da je preteklo soboto izročil italijanskemu veleposlaniku na Dunaju pismeni odgovor na svojčasno Tambronijevo pismo. O vsebini odgovora avstrijski tisk molči. Zanimivo je s tem v zvezi tudi to, da je Italija skoraj istočasno odobrila na Južnem Tirolskem nadaljni dve nemški srednji šoli in sicer v Schlandersu in Lani, ki bosta pričeli s poukom 1. oktobra. Že v preteklih 2 letih pa sta bili ustanovljeni nemški srednji šoli v Toblachu in Malsu; sedaj pa je vložena tudi še nadaljnja prošnja za srednjo šolo v Sterzingu.

Zadnji razvoj okoli problema Južne Tirolske je torej vse prej kot napet. Ta razvoj obeta, da bodo problem pričeli reševati na stvaren način. Mislimo, da se ne motimo, če menimo da so tudi na Dunaju in v Innsbrucku krilatice in zahteve ekstremističnih nacionalistov postale manj priljubljene, kakor so bile. Vsekakor Avstriji v danih pogojih ne preostane drugega, kakor pa da skupno s Italijo išče rešitev južnotirolskega vprašanja.

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku

Ob desetletnici smrti koroškega pisatelja Prežihovega Voranca
v nedeljo, 26. junija 1960 v Pliberku

Prosvetni dan Podjune

ob 9.00 uri dop.:
Sprejem in koncert godbe mežiških rudarjev na **glavnem trgu** v Pliberku

ob 14.30 uri pop.:
Spominska svečanost v telovadnici glavne šole v Pliberku

Sodelujejo:
Združeni moški zbori Podjune
Pevski zbor „France Pasterk-Lenart“
Planinski oktet iz Maribora
Igralska skupina drame „Jernejeva pravica“
Godba mežiških rudarjev

Vstopnina 5 šil.

Rojaki! Počastimo spomin na našega velikega pisatelja z obilno udeležbo!

Voditelj alžirskega osvobodilnega gibanja pride v Pariz

V torek preteklega tedna je predsednik francoske republike De Gaulle imel po francoskem radiu in televiziji govor, kjer je v zvezi z Alžirijo pozval voditelje osvobodilnega gibanja na pogajanja o prekinitvi sovražnosti in izvedbi referenduma, ki ga je že predlagal septembra lanskega leta.

Na De Gaullovo ponudbo je alžirska vlada v eksilu odgovorila, da bo poslala v Pariz svojo delegacijo, ki jo bo vodil njen predsednik Ferhat Abbas. Francoska vlada se je tega odgovora razveselila, z zadovoljstvom pa so ga vzeli na znanje tudi v Londonu in Washingtonu. V teh krogih menijo, da sestanek lahko privede do sporazuma o zaključku spora med Alžirijo in Francijo, ki traja že 5 let in ki je zahteval že veliko gorja in številne smrtne žrtve na obeh straneh.

Po časopisnih vesteh je predvideno, da bo pogajanja pripravil poseben poslanec Abbasove vlade, nakar bi se Abbasova delegacija razgovarjala najprej z francosko vlado, nato pa v zaključni fazi še z De Gaullom. K tem razgovorom naj bi pritegnili zastopnike vseh alžirskih političnih skupin. Francoska vlada je tudi že obljubila letalo, ki bo pripeljalo alžirsko delegacijo v Pariz.

Ta razvoj v odnosih med Francijo in alžirskim osvobodilnim gibanjem pa nikakor ni po volji francoskim desničarskim ekstremistom in zagovornikom kolonialne politike. Le-ti poskušajo sedaj pod vodstvom bivšega ministrskega predsednika Bidaulta in bivšega ministra Soustella zastrupljati ozračje za pogajanja. V koliko bodo spričo De Gaullove odločnosti uspeli, je drugo vprašanje. Zaenkrat je v Alžiriji popoln mir.

Vedno bolj napeto ozračje na Japonskem

Isti dan ko smo v zadnji številki še poročali, da bo predsednik ZDA Eisenhower kljub množičnemu protestu japonskega ljudstva na svoji poti po ameriških vojaških postojankah na daljnem vzhodu obiskal tudi Tokio, je bila uradno potrjena vest, da Japonske ne bo obiskal, ker so tam demonstracije proti Kišijevi vladi in proti japonsko-ameriškemu vojaškemu sporazumu zavzele takšen obseg, da bi bila tudi njegova osebna varnost ogrožena. Spričo takega stanja je Eisenhower svoj obisk na Japonskem odpovedal.

Neblokovske države imajo vse koristnejšo nalogo

Pretekli ponedeljek sta predsednik FLRJ, Josip Broz-Tito, in predsednik ZAR, Gamal Abdel Naser, na Brionih zaključila svoje državniške razgovore, ki sta jih pričela 13. junija. V skupnem zaključnem komunikeju je zlasti poudarjeno, da so ti razgovori potekali v odkritosrčnem prijateljstvu, medsebojnem razumevanju in zaupanju, ki je bilo že doslej značilno za odnose med obema državama.

Kar tiče svetovnopolitičnih vprašanj v komunikeju oba predsednika izražata razočaranje nad neuspehom pariške konference, od katere so narodi pričakovali, da bo pripomogla k poglobitvi mednarodnega sodelovanja in miru. „Oba predsednika“, je rečeno v komunikeju, „menita, da je napravil ta neuspeh upanju na ureditev nekaterih najvažnejših svetovnih problemov veliko škodo. Oba predsednika se strinjata v mnenju, da so odgovorni za ohranitev miru in varnosti vsi narodi sveta, ne pa izključno velike sile. Zato trdno verujeta, da je važnejše kakor kdaj koli doslej, da se nadaljujejo napori vseh narodov za opustitev hladne vojne, za ustvaritev boljšega vzdušja v mednarodnih odnosih in za odpor proti politiki, sloneči na uporabi grobe sile.“ V tem pogledu imajo izvenblokovske države čedalje bolj koristno nalogo.

Oba predsednika sta znova povdarila važnost spoštovanja ustanovne listine Združenih narodov za urejanje obstoječih mednarodnih problemov ter naglasila, da morajo Združeni narodi prevzeti polno odgovornost zlasti kadar gre za koristi, bistvene za vse narode.

Tito o sovjetskem razorožitvenem predlogu

Predlog je aktualen, konstruktiven in dalekosežen

V zvezi s predlogom o splošni in popolni razorožitvi, ki ga je sovjetska vlada poslala OZN in posameznim državam, je 2. junija predsednik sovjetske vlade Hruščev med drugimi tudi predsedniku FLRJ Titu poslal posebno pismo. Na to pismo je Tito odgovoril, da je vlada FLRJ predloge pozorno proučila in da jih smatra za zelo aktualne, konstruktivne in daljnosežne. Ker vsebujejo elemente, ki človeštvu lahko zagotove mir in miroljubno sodelovanje v svetu, jih bo jugoslovanska vlada podprla. Tito vendar izraža ob tej priložnosti mnenje, da bi bilo treba za dosego boljših rezultatov, kakor jih dosega razorožitvena konferenca desetih v Ženevi, iskati še kakšno drugo pot, ki bi privedla pogajanja hitreje k cilju, pri čemer zlasti omenja Združene narode.

Ob zaporednih obiskih „velikih“:

Obisk predsednika SZ Hruščeva v Avstriji

Avstrija bo v prihodnjih treh tednih deležna treh visokih obiskov. Že včeraj je prispel na Dunaj zunanji minister Velike Britanije Selwyn Lloyd, ki bo ostal do sobote. Prihodnji četrtek pa bo na svojčasno povabilo kanclerja Raaba in vicekanclerja Pittermanna prispel na Dunaj predsednik vlade ZSSR, Nikita Hruščev, ki bo ostal v Avstriji do 8. julija. Za Hruščevim obiskom pa je na Dunaju še napovedan obisk Douglasa Dillona, podsekretarja za zunanje zadeve ZDA.

Dočim je obisk Selwyn Lloyda povezan zlasti z razvojem sodelovanja v EFTA in vprašanjem odnosov med njo in EWG, je smatrati obisk premiera Hruščeva kot protiobisk na obiske avstrijskih državnikov leta 1955, 1958 in lani. Leta 1955 so bili avstrijski državniki v Moskvi in tam dosegli sklenitev avstrijske državne pogodbe, kar je — po izjavi vicekanclerja Pittermanna — v veliki meri zasluga sedanjega predsednika vlade SZ, Hruščeva. Leta 1958 je pri drugem obisku avstrijskih državnikov v SZ prišla ta v pogledu na gospodarske obveznosti Avstrije do SZ, izvirajoče iz državne pogodbe, zelo nasproti in je predvsem praktično avstrijske dobave nafte zmanjšala za polovico. Poleg teh dveh obiskov je preteklo jesen bival tudi zvezni predsednik dr. Schärf v Sovjetski zvezi. Pri vseh teh obiskih je SZ nasproti Avstriji pokazala prisrčno gostoljubnost.

Isto gostoljubnost hoče Avstrija izkazati sovjetskemu premieru in njegovemu sedemdesetčlanskemu spremstvu tudi pri njegovem prvem obisku svobodne in neodvisne Avstrije Kakor poroča APA, bo ministrski predsednik Hruščev s spremstvom prispel na Dunaj prihodnji četrtek ob 1/2 11. uri, ko bo z letalom pristal na novem letališču Schwechat. Medtem ko bosta četrtek in petek v glavnem posvečena razgovorom s člani avstrijske vlade, obisku avstrijske sindikalne zveze in zvezne zbornice obrtnega gospodarstva, bo sovjetska delegacija v soboto ogledala vrsto socialnih, tehničnih in kulturnih ustanov Dunaja.

V nedeljo se bo Hruščev s spremstvom podal na obisk zveznih dežel. Obiskal bo donavsko elektrarno Ybbs-Persenbeug, bivši KZ Mauthausen ter Linz, kjer bo gost zgornjeavstrijske vlade. V ponedeljek bo ogledal VOEST v Linzu, v Welsu pa razstavo živine. Skozi Salzkammergut bo zvečer prispel v Salzburg, kjer bo kot gost solnograške deželne vlade med drugim ogledal Dom slavnostnih iger; v torek pa bo odpotoval v Kaprun ter prenočil na Franz-Josefs-Höhe.

V sredo se bo premier Hruščev s spremstvom mudil na Koroškem. Okoli 11 ure bo prispel v Millstatt, odkoder bo preko Radentheina nadaljeval svojo pot v Celovec, kamor bo prispel ob 13.45 uri. Sprejem s strani deželne vlade in kosilo bosta v hotelu Moser-Verdino. Ob 15.30 uri bo sovjetska delegacija čez Velikovec odpotovala v Frantschach, kjer je od 17.00 do 17.30 ure napovedan ogled papirnice, zatem pa odhod v Graz. Ogledi na Štajerskem so predvideni za četrtek.

Na Dunaj se bo delegacija vrnila v četrtek zvečer. V petek dopoldan bo Hruščev imel na Dunaju tiskovno konferenco, v popoldanskih urah pa bo delegacija odpotovala v Moskvo.

Hruščev bo kot predsednik sovjetske vlade gost avstrijske vlade, ki ga želi sprejeti dostojno in prisrčno z vsemi častmi. Spored obiskov za časa njegovega bivanja je — kakor običajno ob takih priložnostih — določen sporazumno med protokolarnimi predstavniki Avstrije in Sovjetske zveze. Razna pisma z željo, da bi sovjetska delegacija obiskala tudi kraje z razmeroma močnimi postojankami KPA, v sporedu niso bila upoštevana. Vsekakor pa je zanimanje za Hruščev obisk povsod zelo veliko. Protipropagande — če izvzamemo skoraj neverjetno pastirsko pismo avstrijskih škofov — [illegible] splošno ni opaziti.

Dr. Aleš Bebler:

Narodnostne manjšine v Jugoslaviji

V Torek preteklega tedna zvečer je na povabilo Avstrijskega društva za zunanjo politiko in mednarodne odnose predaval na Dunaju predsednik zunanjepolitičnega odbora Zvezne ljudske skupščine FLR Jugoslavije, dr. Aleš Bebler o položaju narodnostnih manjšin v Jugoslaviji. Predavanja, ki je bilo omejeno na povabljene goste, so se med drugimi udeležili zunanji minister dr. Kreisky, prosvetni minister dr. Drimmel in državni sekretar dr. Gschnitzer. Iz dveurnega predavanja dr. Beblerja povzemamo nekaj najpomembnejših misli:

Uvodoma je dr. Bebler poudaril prepričanje, da manjšine niso ovira za neko državo in za razvoj njenih odnosov s sosednimi državami, temveč pot in prilika za moderno oblikovanje odnosov med državljani ter trden most za zbliževanje med posameznimi državami. Na osnovi statističnih podatkov je prikazal predavatelj razvoj šiptarske, madžarske, nemške, italijanske, slovaške, češke, romunske, turške, bolgarske in poljske manjšine v Jugoslaviji v zadnjih desetih letih ter povdaril, da se številčno razmerje med jugoslovanskimi narodi in pripadniki manjšin v primerjavi s predvojnim stanjem skoraj ni spremenilo, čeprav se je n. pr. število jugoslovanskih Nemcev zmanjšalo od pol milijona na 60.000.

„Poudarjam", je dejal dr. Bebler, „da pomeni enakopravnost naših manjšin danes enakopravnost vseh, da pri nas torej ni več zapostavljenih nacionalnih skupin ali takih, ki bi imele neke predpravice v odnosu do drugih, kot je bilo to v prejšnji Jugoslaviji." Dr. Bebler je natančno razložil upravno strukturo Kosovsko metohijske oblasti in Vojvodine ter udeležbo pripadnikov manjšin pri družbeni upravi, omenil, da na področju šolstva z uspehom uvajajo dvojezični sistem in poudaril, da je manjšinska politika v Jugoslaviji osnovana na načelu opredelitve, oziroma izjave.

Predavatelj je v zvezi s tem dejal, da je manjšinsko vprašanje v tem oziru v resnici — večinsko vprašanje. Poudaril je, da v novi Jugoslaviji problem pravice staršev ni bil nikdar problem. „Kje je vzrok zato," se je vprašal dr. Bebler. „Vzrok je treba iskati v dejstvu, da je odnos večine do manjšine pri nas take narave, da daje vsaki narodnostni skupini občutek resnične svobode in enakopravnosti. Uvedba principa dvojezičnosti v upravi, v šolstvu, sodiščih in drugod je ustvarila tako ozračje, da se v njem nobena narodnostna skupina ne čuti, kot da bi bila v neki tuji deželi. Pripadnik manjšine vidi topografske napise v dveh jezikih, prometnik na križišču govori njegov jezik, na občinski oglasni deski vise tudi v njegovem jeziku tiskane objave, v uradih govori lahko v materinščini, kupuje in čita lahso časopise v lastnem jeziku, ne da bi mu bilo treba poslušati zaničljive pripombe; v delavskih svetih in upravnih odborih sede njegovi sonarodnjaki, deželni in državni poslanec sta prav tako pripadnika manjšine, njegov sin napreduje v vojski prav tako kot vsak drug. Zakaj bi naj torej okleval in se ne opredelil javno kot pripadnik manjšine in zakaj ne bi pošiljal svojih otrok v manjšinske šole..." Kot očiten primer pozitivnih posledic uvedbe principa pravice staršev v Jugoslaviji je navedel dr. Bebler dejstvo, da je n. pr. v subotiškem okraju danes trikrat več madžarskih učencev, kot jih je bilo pred vojno. „To je vsekakor posledica delovanja dveh faktorjev: odsotnosti vsake diskriminacije glede materialnih pogojev manjšinskega šolstva (šole, učitelji itd.) ter obstoja takih splošnih pogojev, da se staršem ni treba bati nobenih ekonomskih ali političnih posledic, če pošljejo svoje otroke v manjšinsko šolo..."

„Naša politika do manjšin je torej pravo nasprotje asimilacijski politiki," je zaključil dr. Bebler ta del svojih izvajanj. „Ta naša politika vodi k novemu razcvitu njihovih kultur in s tem k obogatitvi celotnega kulturnega življenja v naši domovini."

Ko je nato opisal situacijo na jugoslovansko-italijanski meji in ugotovil, da se z odprto mejo sami od sebe rešujejo tudi manjšinski problemi je dejal: „Vse to je po mojem prepričanju uresničljivo tudi za jugoslovansko-avstrijsko mejo. Da, verjetno ni več daleč čas, ko nam bo s skupnimi napori vendarle uspelo ustvariti enake razmere tudi na tej meji. S tem ne bomo prispevali samo k nadaljnjemu razvoju dobrih sosedskih odnosov, temveč tudi k mednarodnemu razumevanju in utrditvi miru v tem delu sveta."

Koroški velesejem 11. — 18. avgusta:

Število posebnih razstav se bo povečalo

Kakor doslej bo tudi letos v okviru Koroškega velesejma — Avstrijskega lesnega sejma vrsta posebnih razstav tako iz področja lesnega gospodarstva, kakor tudi iz drugih gospodarskih področij.

Iz področja gozdarstva in lesnega gospodarstva bo kmetijska zbornica prikazala na posebni razstavi spet načine pogozdovanja pod raznimi talnimi pogoji v smeri ureditve in vzgoje mešanega gozda. Poleg tega bo prikazala ukrepe v zvezi z vzgojo gozda in njegovim varstvom pred poškodbami po divjačini in gozdnih škodljivcih. Avstrijski zvezni svet gozdnega gospodarstva bo na velesejmu zastopan z informacijsko pisarno, kjer bodo strokovnjaki brezplačno odgovarjali in dajali nasvete na razna vprašanja iz lesnega gospodarstva. Avstrijske zvezne železnice pa bodo na svoji posebni razstavi prikazale sodobne načine nakladanja, transporta in razkladanja zlasti lesa, poleg tega pa bo razstavi pridružena tudi še njihova informacijska pisarna. Prvič bodo na velesejmu imele svojo informacijsko pisarno tudi nemške zvezne železnice.

Avstrijski center za produktivnost ne bo sodeloval zgolj pri ureditvi velesejma, temveč bo imel na njem tudi posebno razstavo o modernem komercialnem sodelovanju za dosego kolikormogoče visoke produktivnosti. Zbornica obrtnega gospodarstva bo v svojem novem paviljonu imela prvič razstavo z naslovom „Pogled v trgovino", ki bo prikazala sociološke, narodnogospodarske in kulturne aspekte trgovine v zgodovini in sedanjosti.

Kmetijska zbornica bo na svojem 4000 m² velikem razstavišču poleg posebne razstave iz gozdarstva uredila še razstavo o kmečki kulturi, ki se bo nanašala zlasti na stanovanjsko kulturo na deželi in na domačo obrt. Zveza poklicnih vrtnarjev pa bo — kakor vsako leto — v bližini imela vzorčno razstavo o ureditvi zelenic, poleg tega pa še razstavo cvetlic in okrasnih rastlin, zlasti onih na vodi.

Delavska zbornica bo prvič na posebnem prostoru imela razstavo v obliki posvetovalnice za konzumente. V tej posvetovalnici bo med drugim na tekočem traku predvajala filme iz raznih vprašanj, ki jih sreča človek, zlasti pa gospodinja v svojem vsakdanjem stiku s trgovino. Končno bo velesejem imel še posebno razstavo letal in razvoja letalskega prometa v letu 1959. Kakor vsako leto pa tudi letos ne bo manjkalo izumiteljev raznih patentov iz področja gospodinjstva.

Do pričetka velesejma bodo zaključena tudi zadnja dela na novi velesejmski hali. V njej bo letos združen lesnogospodarski del velesejma, kar bo mnogo pripomoglo k njegovi učinkovitosti.

Dunaj ima najmodernejše letališče

Od zadnjega petka naprej je Dunaj kot prometna os Evrope za veliko prometno pridobitev bogatejša. V Schwechatu je predsednik republike dr. Schärf isti dan izročil svojemu namenu novo dograjeno letališče, o katerem pravijo, da je najmodernejše na svetu.

Novo letališče z vsemi pritiklinami, ki skupno predstavljajo giganten, a harmoničen objekt, so pričeli graditi pred 3 leti. Sedaj, ko je letališče komaj izročeno svojemu namenu, že pripravljajo v njegovem sklopu gradnjo drugega pristanišča letal, ki bo dolgo 2 ½ km. Poleg sedanjih objektov pristanišča, kontrolnega stolpa in odpravljalnice iz stekla ter ostalih okusno opremljenih prostorov, ki jih sodobno letališče potrebuje — med drugim vrsta trgovin in restavracij, bodo v kratkem blizu letališča pričeli graditi tudi velik hotel za goste in personal letal.

Minister dr. Waldbrunner je pri otvoritvi povdaril, da nobena država v velikosti Avstrije nima toliko in tako moderno urejenih letališč kot jih ima naša država. Zvezni predsednik dr. Schärf pa je ob otvoritvi zaželel, da bi tudi novo letališče kot os mednarodnega prometa — saj že sedaj pristajajo na Dunaju letala 23 letalskih družb — bilo objekt v službi zbliževanja narodov v miru in napredku.

Redni letni avtobusni promet med Koroško in Slovenijo

Celovška direcija pošte in telegrafa sporoča, da je pričela z rednim avtobusnim prometom na naslednjih progah med Koroško in Slovenijo:

Vrba — Celovec — Ljubelj — Bled vsak torek in četrtek; odhod iz Vrbe ob 7.00 uri zjutraj, na povratku odhod iz Bleda isti dan ob 17.00 uri.

Celovec — Ljubelj — Ljubljana — Postojna — Reka — Opatija vsako soboto; odhod iz Celovca ob 6.55 uri zjutraj, na povratku odhod iz Opatije v nedeljo ob 15.15 uri.

Beljak — Podkoren — Bled vsak torek in petek; odhod iz Beljaka ob 8.00 uri zjutraj, na povratku odhod iz Bleda ob 17.00 uri.

Poleg tega bo pošta pozneje pričela z rednim avtobusnim prometom še na naslednjih progah:

Beljak — Podkoren — Ljubljana — Postojna — Opatija (od 7. julija naprej);

Celovec — Ljubelj — Ljubljana (od 13. julija naprej);

Celovec — Pliberk — Maribor — Rogaška Slatina (od 9. julija naprej).

Od jutri naprej pa bo tudi avtobus avstrijskih zveznih železnic pričel z rednim prometom na progi Beljak — Celovec — Ljubelj — Ljubljana — Postojna — Portorož. Odhod iz Beljaka vsako soboto ob 5.45 uri zjutraj, na povratku odhod iz Portoroža vsako nedeljo ob 15.40 uri.

S pričetkom rednega prometa na teh progah je ljubiteljem morja spet omogočen prijeten sobotni in nedeljski odih ob Jadranu, med tednom pa prijetno srečanje z Bledom. Avtobusne zveze so najhitrejše in hkrati najcenejše zveze za potovanje na Jadran.

Gradiščanski Hrvati imajo svojo tiskarko družbo

Ob navzočnosti več kot 70 ustanovnih članov so gradiščanski Hrvati pred dobrimi 14 dnevi ustanovili Hrvatsko tiskarsko društvo. To društvo je prevzelo posle založniškega društva gradiščanskih Hrvatov, ki ga je vodil februarja umrli deželni svetnik in deželni poslanec Franjo Leopold.

Hrvatsko tiskarsko društvo ima namen, da združi hrvatsko manjšino na Gradiščanskem v njenem prizadevanju na področju manjšinskega tiska in založništva ter da jo oskrbuje s časopisi, koledarjem ter knjigami — zlasti s šolskimi — in drugimi tiskovinami. O teh namenih in številnih področjih dela društva so že na ustanovnem občnem zboru mnogo razpravljali. Za reševanje iz tega izvirajočih vprašanj na knjižnem področju so ustanovili poseben književni odbor.

Novo društvo, ki je nadstrankarsko in mu predseduje šolski ravnatelj Alfons Kornfeind, je deležno vidnega zanimanja med gradiščanskimi Hrvati. Navzlic razmeroma visoki letni članarini 200 šil. je v zadnjih 14 dneh v društvo vstopilo že nad 100 gradiščanskih Hrvatov.

PO ŠIRNEM SVETU

Beograd. — Centralni komite Ljudske mladine Jugoslavije in Centralni odbor Zveze študentov sta poslala mladini in študentom Čila pošiljko zdravil kot svojo pomoč žrtvam nedavnih potresov. Študentom Čila, katerih družine so bile prizadete, so ponudili tudi nekaj štipendij za šolanje v Jugoslaviji.

Washington. — Po zadnjih podatkih ameriškega urada za popis prebivalstva imajo ZDA približno 179,5 milijona prebivalcev. To število pomeni povečanje za 8,5 odstotka v zadnjih desetih letih.

Havana. — Kubanska vlada je odredila dvema ameriškima diplomatoma, naj zapustita Kubo kot nezaželjeni osebi. Dejavnost teh dveh atašejev ameriškega veleposlaništva v Havani je označila kot vmešavanje v notranje zadeve Kube. Kubo sta morala zapustiti v 24 urah.

Port of Speien. — Uradno so objavili, da je britanski minister za kolonije Macleod predložil novo ustavo za Trinidad in Tobago, s katero se daje popolna notranja samouprava tem ozemljem. Po določbah nove ustave bodo na teh otokih izvolili parlament, ki bo imel senat in poslansko zbornico, namesto dosedanjega zakonodajnega sveta.

Ženeva. — Evropska organizacija za nuklearna raziskavanja (CERN), ki ima 13 članov, je sklenila sporazum o izmenjavi znanstvenikov s sovjetskim nuklearnim raziskovalnim centrom v Dubnu pri Moskvi. Na podlagi sporazuma bodo trije znanstveniki CERN odšli na delo v Dubno, medtem ko bodo tri sovjetske znanstvenike poslali v laboratorije CERN v Meyrinu pri Ženevi.

Stalingrad. — Sovjetski inženirji so izdelali načrt za most čez Volgo pri Stalingradu, ki bo največji v Evropi. Skupna dolžina bo 1212 m, njegov glavni lok pa bo dolg 777 m. Most bo povezoval središče Stalingrada z levim bregom Volge.

Varšava. — Tragično se je končal izlet učencev osnovne strokovne šole iz Nove hute v gorske kraje južne Poljske. V deročem Dunajcu je utonilo 18 učencev, ker se je zaradi preobremenjenosti prevrnil čoln, s katerim so se prepeljavali čez reko.

Las Vegas. — Eno izmed največjih igralnic v Las Vegasu „El Rancho hotel" je uničil požar. Policija je mnenja, da ga je nekdo nalašč podtaknil.

Jeruzalem. — Množičnemu morilcu in vojnemu zločincu Adolfu Eichmannu baje ne bodo sodili pred marcem prihodnjega leta, kakor je izvedel dopisnik AFP v Jeruzalemu.

Džeda. — Kralj Saud je imenoval svojega brata Kaleda Abdela Azisa za podpredsednika vlade Suadske Arabije.

Milan. — Delegacija jugoslovanske industrije s sekretarjem zvezne industrijske zbornice ing. Vujovičem na čelu se je po obisku nekaterih italijanskih mest sestala s predstavniki italijanske konfederacije industrialcev ter se menila o možnostih za nadaljnjo razširitev jugoslovansko-italijanske blagovne izmenjave. Italijanski predstavniki so pokazali za to veliko zanimanje. Jugoslovanski predstavniki pa so po obisku tovarn v Rimu, Neaplju, Genovi, Turinu, Ivreji, Novari in Milanu pohvalili velik napredek italijanske industrije.

Bonn. — Dan nemške enotnosti so izkoristili za napade proti Vzhodni Nemčiji in za podporo zahtevam, ki jih glede nemške združitve postavlja kancler Adenauer.

Kairo. — Po sporočilu začasne alžirske vlade je v operacijah med 7. in 13. junijem padlo 449 francoskih vojakov, 293 pa je bilo ranjenih. Alžirske osvobodilne sile so v tem času sestrelile 19 francoskih letal ter uničile 10 helikopterjev.

Budimpešta. — V Budimpešti so podpisali sovjetsko-madžarski sporazum o sodelovanju na področju radiotelevizije in radiofuzije.

Koncert Državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence v Celovcu:

Mladina je pela nam v ponos, sebi v spodbudo

Tretji zaporedni slovenski koncert v Celovcu —
Tudi v nedeljo razprodana dvorana — Skupno več kot 500 nastopajočih na 3 koncertih

V tretjič v teku šestih tednov so ljubitelji slovenske pesmi in naše materine besede od Zile, iz Podjune, Roža in Celovca napolnili razprodano veliko dvorano Doma glasbe v Celovcu. Zadnjo nedeljo so prihiteli v Celovec, da vidijo svoje otroke in svojo mladino na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence in da prisluhnejo njenemu koncertu pod naslovom „Pesem povezuje". Dvorana je bila do zadnjega sedeža polna in se je moralo veliko število ljudi zadovoljiti z zasilnimi sedeži in stojišči.

Koncert dijakov Državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence v Celovcu so kot častni gostje poslušali deželni glavar Wedenig s soprogo, generalni konzul FLRJ v Celovcu Boris Trampuž s soprogo, državni poslanec dr. Weiss, referent za dvojezične šole pri deželni vladi, vladni svetnik Lorenc Just in prelat dr. Blüml; poveljnik deželne žandarmerijske komande, polkovnik Zeliska, pa je poslal svojega zastopnika. Navzoči pa so bili tudi zastopniki vseh slovenskih narodnih organizacij in profesorski zbor gimnazije; zlasti pa je bilo veliko število mladine in otrok.

Pri koncertu, ki ga je lepo pripravil in vodil profesor glasbe na gimnaziji, dr. France Czigan, je sodelovalo nad 90 dijakov in dijakinj, ki so nastopili v deškem, dekliškem, mladinskem, moškem in v mešanem zboru; poleg tega pa še v oktetu in v štirih solističnih nastopih. V dveurnem sporedu so v prvem delu peli pesmi raznih narodov, v drugem delu pa slovenske pesmi. Vse pesmi — skupno 27 — so se dijaki naučili poleg pouka v prostem času.

Ko začenjamo poročilo o tem koncertu najmlajših stoletja zapostavljenih in pred dvajsetimi leti na smrt obsojenih koroških Slovencev, poročilo o koncertu sinov in hčera Samorastnikov, vidimo pred seboj plakat, ki je za dopoldan pretekle nedelje vabil v isto dvorano k blagoslavljanju zastave celovške skupine „Kärntner Abwehrkämpferbunda". In ko primerjamo duh, ki sta ga par ur pozneje, v popoldanskih urah bila polna oder in dvorana na koncertu naših gimnazijcev, z duhom, kakršnega — top za tok časa, za pomiritev v deželi in za mirno in enakopravno sožitje obeh narodov in preko tega za napredek v odnosih med narodi — „Kärntner Abwehrkämpferbund" širi do zadnje vasi prav letos, ki naj bi bilo končno leto uresničenja enakopravnosti med deželani obeh jezikov kot predpogoj sprave med njimi, potem smo lahko ponosni na svojo zrelost, zlasti pa na zrelost naše mladine, ki nam je nasmejano in z občutkom prijateljstva poleg slovenskih zapela še pesmi osmih narodov. S tem je naša dijaška mladina dokumentirala to, kar je večkrat izrazil prof. Franc Inzko, ko je koncert spremljal z napovedmi v obeh deželnih jezikih, **namreč da pesem povezuje, da je pesem govorica sporazumevanja in da naj gre ona od srca do srca v službi miru in mirnega sožitja v naši deželi, v dobro naše države in v dobro prijateljstva med narodi. Ta duh je duh novega časa, novih ljudi in mladih sil. On je močnejši od okostenelega duha nestrpnosti, narodnostne mržnje in gospodovanja drugim, ki tako močno zavdarja iz vrst „Abwehrkämpferbunda" in jemu sorodnih združenj.**

Dijaki sedanjosti — kovači bodočnosti

Pred nami je nastopala in odhajala ter spet nastopala naša mladina, nasmejana, ponosna in samozavestna. V resnici: dijaki sedanjosti — kovači bodočnosti. Pokazala je, kako je pridna, vesela in predana ljubezni do vsega lepega. Potrdila je, kar je v pozdravnem nagovoru dejal ravnatelj prof. dr. Joško Tischler, da hočeta to gimnazija in njen profesorski zbor potom pesmi v prostih urah vzgojiti dobre ljudi in močne značaje. Istočasno pa je s svojim nastopom dodala, da to hoče tudi ona, da se hoče zavestno vključiti v našo skupnost in doprinesti svoj delež k lepšemu in boljšemu življenju, kakor je na teh tleh bilo doslej.

V prvem delu koncerta so oktet in zbori peli pesmi raznih narodov v originalnem besedilu. Začel je oktet z dvema starima nemškima. Za njim so prišli na oder najmlajši — deški zbor 37 fantov in deklic — z češko moravsko „Lastavička". Dekliški zbor 43 deklet je zapel dve hrvaški, nakar se je moški zbor 29 fantov s polnimi glasovi predstavil z makedonsko „Bolen mi leži" in s slovaško „Košielka bielena". Bariton-solo je pri teh dveh, kakor tudi pri poznejših pel prof. dr. Anton Feinig. Za zaključek prvega dela pa je 90 članski skupni zbor pel po eno angleško, rusko, italijansko in nemško-mednarodno (Mozartovo Lahko noč). Tu je zlasti dopadla ruska „Kam pojdem", ki je poleg makedonske žela največ aplavza.

Med solisti smo spoznali obetajoče talente

Drugi del koncerta je bil posvečen ljubkim slovenskim otroškim in mladinskim pesmicam. V tem delu je bil med nastope deškega in dekliškega ter med mladinskega, moškega in mešanega zbora uvrščen nastop mladih solistov ob spremljavi klavirja ter nastop violinista Huberta Greinerja (5. razr.) iz Globasnice. V duetu so zapeli: Almira (1. razr.) in Draga (2. razr.) Jelen iz Bistrice v R. „Ko ptičica", na klavir jih je pa spremljala Polonca Trampuž (2. razr.). Joško Mikl iz Št. Jakoba v R., ki je zbudil pozornost že v oktetu, in Joško Kovačič iz pod Jerperka (oba 3. razr.) sta ob spremljavi Hanzija Omana (4. razr.) iz Podgorij zapela „Prišli so štirje jagri". „Le sekaj smrečico" sta pela Mihej Hanscho (3. razr.) iz Koklja in Valentin Lausegger (5. razr.) iz Slovenjega Plajberka, pri klavirju pa je bil Erik Užnik (5. razr.) iz Sel. Ta venček slovenskih narodnih je zaključil oktet s pesmico „V dolinci prijetni"; pri klavirju je bil to pot Joško Wrulich (4. razr.).

Izredno prikupen med pesmicami je bil nastop Huberta Greinerja, ki je ob spremljavi mladega Hanzija Gabriela iz Št. Janža v R. na violino lepo dovršeno zaigral O. Riedlingov Allegro moderatto op. 34. V Greinerju se nam obeta zelo sposoben violinist, ki je že na nedavnem javnem koncertu celovškega konzervatorija vzbudil pozornost in žel obilo priznanja.

Mešani pevski zbor na nedeljskem koncertu gimnazije za Slovence v Celovcu

Zakipela je duša . . .

V zaključnem delu koncerta se je še enkrat predstavil mladinski zbor topot ob spremljavi klavirja, ob katerem je Breda Travnik (5. razr.) močno poživila in olepšala njegov nastop s tremi pomladanskimi. Moški zbor pa je poleg „Polževe" in narodne „Pršva je ta luba vigred" mogočno zapel Aljažovo „Zakipi duša", ki je donela v dvorano polna izpovedujočih čustev naše nadebudne mladine. Ker pa je navrh še nastopil mešani zbor z „Izidorjem" in z „Veselo", ta pesem ponosa in vere v bodočnost ni prišla tako do učinka, kakor bi prišla, če bi bila zaključna pesem.

Krivico bi delali nadebudni nastopajoči dijaški mladini, če bi po tem pregledu pričeli podrobno iskati najlepše zapete pesmi in najboljše zbore. Vsak od nastopajočih je dal od sebe, kar je mogel in kar je znal. To priznanje — iskreno in zasluženo — velja tako oktetu in zborom, kakor tudi solistom, ki so navzlic svoji mladosti korajžno pokazali, da že veliko znajo, da pa še več obetajo. Vsi, kar nas je starejših, smo ponosni na vseh 90 nastopajočih, mladini pa naj bodo vzpodbuda, da se v še večji meri uvrsti v njihov krog in da v enaki ljubezni, kakor oni, služi ohranitvi svoje materine besede in svojemu narodu. Najlepše zadoščenje za njen trud in prizadevanje pa naj ji bo nadvse lepa udeležba in prisrčen, s solzami veselja orošen aplavz nad sadovi tega truda in prizadevanja.

Gimnazija za Slovence v Celovcu je v nedeljo znova pokazala, da se kljub številnim težkočam v neumornem prizadevanju profesorskega zbora in dijakov uveljavlja. Ona je vredna našega zaupanja, na njo smo lahko ponosni. Zato tudi zasluži, da jo na pristojnih mestih uvrstijo v enaki položaj, v kakršnem so druge srednje šole v deželi, kar predvsem pomeni, da zasluži čimprej dobiti lastno sodobno urejeno šolsko poslopje, kjer se bodo njeni dijaki svoji pridnosti in marljivosti primerno lahko učili in razvijali.

Gradiščanski Hrvati

Poleg vsega tega pa imajo gradiščanski Hrvati — enako kot koroški Slovenci! — velike težave tudi zaradi pomanjkanja najnujnejših šolskih knjig. Že v senžermenski Avstriji oblasti niso poskrbele za potrebne knjige, po zlomu nacifašizma pa so bile hrvatske šole skoro brez vsake hrvatske učne knjige in so se morali učitelji posluževati nemških učnih knjig. Ta okolnost je razumljivo močno škodovala hrvatskemu pouku, ker so učitelji vsled uporabljanja nemških učnih knjig uvajali v hrvatskih šolah tudi nemški pouk.

Že leta 1949 je I. Vukovič napisal „Školsko pjesmarico", toda poteklo je več let, preden jo je ministrstvo za pouk odobrilo za uporabo na šolah in preden se je dosegla subvencija za tisk; tako je prišla ta knjiga šele leta 1955 v uporabo na šolah. Poleg tega je leta 1950 izšla Čitanka za 2., 3. in 4. razred hrvatskih šol na Gradiščanskem, ki jo je spisal Štefan Zvonarič, takrat edini hrvatski okrajni šolski nadzornik na Gradiščanskem, ki je bil 1. junija 1954 imenovan za definitivnega okrajnega šolskega nadzornika v Gornji Pulji.

Leta 1952 so Hrvati ustanovili v Železnem knjižni odbor, ki je v maju 1952 začel izdajati mladinski list „Mladost", kateri se tiskan ob podpori deželne vlade in odobren po ministrstvu za pouk, uporablja za hrvatski pouk na ljudskih šolah.

Če na splošno pogledamo vprašanje šolstva pri gradiščanskih Hrvatih, potem pridemo do naslednjih zaključkov:

Hrvatsko šolstvo na Gradiščanskem še vedno ni rešeno z zakonom, ki bi zadovoljeval hrvatsko manjšino; šolska zakona iz leta 1934 in 1937 po drugi svetovni vojni nista bila uveljavljena in je današnje šolsko stanje dejansko brez vsake pravne podlage, čeprav je bila medtem podpisana državna pogodba, ki daje Hrvatom na Gradiščanskem določene pravice tudi na šolskem področju.

Hrvatski deželni šolski inspektorat formalno sicer obstoja, nima pa odločilne kompetence in odločujočega vpliva na hrvatsko šolstvo, kakor bi ga moral imeti. Hrvatske in dvojezične šole nadzorujejo poleg hrvatskega deželnega šolskega nadzornika še nemški deželni šolski nadzornik ter okrajni šolski nadzorniki, ki razen enega ne obvladajo hrvatskega jezika in polagajo važnost le na nemški pouk. Pa tudi učiteljstvo, ki skuša v prvi vrsti zadovoljiti zahteve nemških nadzornih organov, daje nemškemu pouku prednost pred hrvatskim in tako škoduje hrvatskemu pouku. Zahtevi Hrvatov, da bi nadzorstvo nad vsemi hrvatskimi in dvojezičnimi hrvatsko-nemškimi šolami spadalo v izključno pristojnost hrvatskega nadzornika, ni bilo ugodeno.

Hrvatski učiteljski naraščaj se mora v mnogih primerih šolati izven Gradiščanske, kjer pa nima pouka v hrvatskem knjižnem jeziku. Zaradi tega obvlada v večini samo gradiščansko hrvatsko narečje. Poleg tega pa imajo enako kot na Koroškem absolventi učiteljišč, ki so hrvatskega rodu, težave pri namestitvi in se morajo čestokrat posvetiti drugim izvenšolskim poklicem, ali pa so brezposelni, ker se pri namestitvah daje prednost učiteljem nemške narodnosti.

Za hrvatske in dvojezične šole primanjkuje učnih knjig, zaradi česar se morajo učitelji pogosto posluževati nemških učnih pripomočkov.

Število hrvatskih in dvojezičnih šol, ki so jih imeli Hrvati po šolskem zakonu iz leta 1937, še vedno ni vzpostavljeno. Še vedno mora veliko število hrvatskih otrok, posebno v južnem predelu Gradiščanske, obiskovati nemške ljudske šole. V šolskem letu 1925/26 so imeli Hrvati še 29 ljudskih šol s hrvatskim učnim jezikom in 14 dvojezičnih šol; tudi leta 1930 je bilo še 26 hrvatskih in 16 dvojezičnih šol[15]); od leta 1954 pa je na Gradiščanskem le še 17 šol s hrvatskim učnim jezikom, dočim se je število dvojezičnih šol dvignilo na 23. Ta veliki padec ljudskih šol s hrvatskim učnim jezikom kaže, kako se od leta do leta čimbolj uvaja nemški pouk v hrvatske šole, predvsem s tem, da se šole s hrvatskim učnim jezikom preosnujejo v dvojezične.

15) Hans Ambroschitz: Die Minderheiten im Burgenland. „Österreichische Illustrierte Zeitung", Wien 1926, Heft 24, str. 634—635. — Prof. Paul Eitler: Die Minderheiten im Burgenland. „Bergland — Illustrierte Alpenländische Monatsschrift", XII, Wien 1930, 7, str. 32. — Martin Mersich st.: Kako vam ide! Ste zdravi! Letna knjiga Hrvatskega kulturnega društva v Gradišču, 1931, str. 8—15.

(Nadaljevanje sledi)

Petinsedemdesetletnica požarne brambe v Borovljah

Prejšnjo soboto in v nedeljo so v Borovljah obhajali 75. obletnico, odkar so ustanovili požarno brambo, ustanovo, ki je namenjena koristiti bližnjemu, kadar gre za reševanje življenja ali imetja. To lepo nalogo je boroveljska požarna bramba v dolgih desetletjih svojega delovanja vedno tudi izvajala ter se je od začetnih zelo preprostih reševalnih pripomočkov in naprav razvila v moderno opremljeno gasilno organizacijo.

Ob tej priložnosti so počastili tudi spomin umrlih in padlih članov požarne brambe s položitvijo venca. Nato pa so čestitali še živečemu bivšemu poveljniku požarne brambe Fritzu Buxbaumerju k njegovemu osemdesetemu rojstnemu dnevu. Na zasedanju delegacij je bilo zastopanih 77 požarnih bramb iz okraja. Poveljnik požarne brambe Smrekar je med gosti pozdravil okrajnega glavarja dr. Marka, deželnega poveljnika požarnih bramb Polzerja, boroveljskega župana Sorga in druge. Pri volitvi so izvolili za okrajnega poveljnika požarnih bramb Huga Polzerja, za namestnike pa Baltasarja Nusserja in Jožefa Smrekarja.

V nedeljo popoldne je domača požarna bramba v veliki gasilni vaji pokazala, kaj zna in zmore. Številna množica domačega in okoliškega prebivalstva je z velikim zanimanjem sledila vajam in mogla izraziti le splošno priznanje in pohvalo. Štiri aktivne skupine gasilcev in mladinska skupina so pokazale, da se marljivo in smotrno vežbajo, ker vsak prijem je bil točen in izveden v čudoviti naglici.

Ob zaključku je bila v gostilni Just družabna zabava, na kateri sta sodelovala godba in pevski zbor „Stahlklang" kakor tudi pevski zbor „Alpenrose".

Zvesto tovarištvo

Skupni napori, trpljenja in odpovedi ter skupno prizadevanje za dosego visokega cilja, pregnati z naše zemlje in dežele fašistične nasilnike ter rešiti moža, ženo in otroka pred nacističnim terorjem, je skovalo med borci narodnoosvobodilne borbe trajno neločljivo tovarištvo v pravem pomenu besede. To tovarištvo, pristno in iskreno, goji pri nas Zveza koroških partizanov, onstran meje pa Zveza borcev. Večkratna srečanja med starimi borci in njihovimi mlajšimi družinskimi člani vedno znova dokazujejo, da so takšna svidenja iskrena in zaželjena ter nenazadnje zelo koristna. Vedno pa ob takih priložnostih obujajo živ in časten spomin na padle borce, ki so za lepše, človeka vredno življenje darovali najdražje, svojo toplo srčno kri ter jim ni bilo dano, da bi doživeli zarjo lepšega in boljšega sveta. Trajno živijo v našem spominu dragocene žrtve narodnoosvobodilne borbe, ki so s svojo krvjo kot seme škropili našo izmučeno zemljo. Vedno so nam padli borci v spomin in opomin.

Zveza koroških partizanov se s svojimi izleti in sestanki prizadeva, da ostanejo stiki med bivšimi borci živi in vedno sveži. Globoki smisel takšnih srečanj pa je predvsem v tem, da ostanemo budni in vedno na delu, da se s tolikimi žrtvami in napori priborjene socialne in človečanske pravice tudi ohranijo, utrjujejo in da se nikdar več ne povrnejo časi, ki so prinesli nam in svetu toliko gorja. Ni še v svetu odstranjeno socialno zlo, vedno še doživljamo pojave narodnostne mržnje in zapostavljanje šibkejšega po močnejšem, niso še izkoreninjeni pojavi nacistične miselnosti, ki se ponekod celo zelo bohotno in drzno šopirijo.

Med drugimi izleti in srečanji, je Zveza koroških partizanov pred nedavnim, to je bilo 11. in 12. junija letos, organizirala spet lep in doživetja poln izlet v Kranj, Jesenice in na Bled. Koroški tovariši so se odzvali povabilu občinskih odborov Zveze borcev v Kranju, Jesenicah in Begunjah. Izletniška skupina je štela 39 članov, med temi 23 aktivnih bivših partizanov, 8 žen partizanskih borcev, ostali pa so bili sinovi in hčere bivših borcev.

Preobširno bi bilo, če bi hoteli le približno opisati vse lepo in vzpodbudno, kar smo videli in doživeli na našem dvodnevnem potovanju. Povsod so nas sprejeli prisrčno, tovariško in uživali smo pristno slovensko gostoljubje v zvrhani meri. Tovariši, med katerimi smo srečali mnogo znancev iz preteklih časov skupne borbe, so nam pokazali in obrazložili naravne krasote pokrajine, povedli so nas v delavnice in tovarne, kjer smo lahko videli uspehe njihovega dela dlani in uma, toda tudi spominske kraje iz let borbe in trpljenja, ko je šlo za življenje in smrt slovenskega naroda.

Tudi ta pomladanski izlet nam bo ostal v neizbrisnem lepem spominu, vrnili smo se polni radostnih in globokih vtisov preko Jezerskega vrha na svoje domove.

Filipa Kosmača ni več

Libuče. — Ko so se preteklo soboto in nedeljo zbirali lovci iz pliberške okolice in daljnih krajev na strelskih tekmah pri Kosmu, so v Libučah položili na mrtvaški oder Filipa Kosmača, ki je bil tudi vse življenje lovec z dušo in telesom. Ljubil je lov in s tem čuda in lepoto narave v zgodnjih jutranjih in poznih večernih urah, kar je gotovo izoblikovalo tudi njegov značaj. Kljub temu, da je bil po naravi hrust, velik in močan, je bil v globini srčno dober in kot takega so imeli radi tudi vsi, ki so ga poznali, posebno pa njegovi lovski prijatelji.

Po poklicu je bil kot šofer prevoznik piva sorgendorfske pivovarne. Skoraj štirideset let je vozil s težkim tovornim ovtomobilom in kar mu je bilo v veliko čast in zadoščenje, vsa leta je vozil brez vsake prometne nezgode. Zaradi tega je bil tudi odlikovan in na to odlikovanje upravičeno ponosen. Po letih je zdravstveno opešal in je nekaj časa prejemal invalidsko rento, zadnje leto pa starostno rento. Vendar mu ni bilo dano, da bi zasluženo pokojnino dolgo užival, kajti nepričakovano in nenadoma mu je v noči od sobote na nedeljo smrt pretrgala nit življenja.

Lipeja je škoda, ko ga ne bomo več srečali med znanci na primer pri Hrustu, kjer se je posebno rad zadrževal. Dober kot je bil, ni storil nikomur nič žalega. Kot človek je pošteno ravnal tudi med vojno. Večkrat je pripovedoval, da je na svojih službenih vožnjah v Mežiški dolini med Črno, Mežico in Prevaljami prevažal tudi borce proti nacističnemu nasilju, ki so ga poznali in se tudi zanesli nanj ter mu zaupali. Ob tej priložnosti lahko tudi povemo, da je bila njegova adoptirana hčerka Inge, danes žena žandarmerijskega uradnika Gunzerja, med vojno, v tistih nevarnih časih, zelo korektna in vsem pravična mlada občinska uradnica združenih občin v Pliberku, kakršnih je bilo malo, česar se ljudje s priznanjem spominjajo ter jo zaradi tega tudi spoštujejo in radi imajo.

Ob številni udeležbi žalnih gostov, vaščanov, lovcev ter delavcev in nameščencev sorgendorfske pivovarne, smo položili telesne ostanke prekmalu preminulega Filipa Kosmača k večnemu počitku na libuškem pokopališču. Žalujočim svojcem naše odkrito sožalje!

ŠT. VID V PODJUNI

Pred nedavnim je Stanko Polzer, p. d. Vazarjev v Vinarah, napravil z dobrim uspehom izpit za pomočnika v kleparski obrti. Mlademu pomočniku, ki je priljubljen pri vseh, posebno še v vrstah igralcev Slovenskega prosvetnega društva „Danica" in pevskega zbora „France Pasterk-Lenart", k lepemu uspehu na njegovi poklicni poti iskreno čestitamo. —

Zadnjo nedeljo maja sta se poročila France Mohar v Nagelčah in Smolejeva v Gluhem lesu. V domači gostilni pri Voglu v Št. Primožu sta mlada ženin in nevesta praznovala v krogu veselih gostov in sorodnikov prijetno in razigrano ženitovanjsko slavje.

Ženin in nevesta izhajata iz zavednih družin. Ženinovega brata Andreja, ki je bil dalje časa zaposlen v uredništvu Slovenskega vestnika ter prav tako ženinovo sestro Francko, ki je vodila vrsto gospodinjskih tečajev za slovenska dekleta in gospodinje, pozna po njuni dejavnosti veliko naših ljudi po Koroškem. Ko mladima novoporočencema iskreno čestitamo, želimo, da bi bilo njima lepo na skupni življenjski poti, hkrati pa smo prepričani, da bosta v novi družinski celici, razen prizadevanja za telesno blaginjo, tudi dobra vzgojitelja naraščaja, iz katerega naj zrastejo značajni in zvesti potomci našega rodu!

SELE — KOT

Pet oseb iz Kota nas je letos zapustilo, ki smo jih spremili na selsko pokopališče k trajnemu počitku. O dveh ženah smo v našem listu že poročali.

Petindvajsetega maja smo pokopali Nežo Male, p. d. Tomkovo mater. Preminula je po dolgotrajnem bolehanju. Bila je preprosta kmečka gospodinja in nadvse dobra mati iz znane spoštovane hiše ter je dosegla starost 83 let. Naj si od svojega z delom izpolnjenega življenja v miru spočije. žalujočim svojcem, posebno sinu Jozi pa izrekamo naše iskreno sožalje.

Nato je umrl Foltej Miku, ki ga je smrt prerano pobrala, saj je bil star šele 37 let. Umrl je v bolnišnici v Celovcu ter so mrtvega prepeljali na dom. Mikova domačija bo svojega mladega gospodarja zelo pogrešala, v lepem spominu pa ga bomo ohranili kot marljivega delavca, poštenjaka in zvestega rodoljuba.

Teden pozneje pa smo spremljali na zadnji poti na selsko pokopališče Honzijo Mlečnika, p. d. Pajnarja. Bil je trdnega zdravja in nikoli v življenju ni potreboval zdravnika. Letos pozimi pa smo ga bolj poredko srečavali, postal je nekam slaboten in ni več hodil od doma. V sredo, dne 15. junija, so mu zapeli selski pevci ganljive žalostinke v slovo. Pokojni je bil pri vseh zelo spoštovan, kar je pokazala tudi številna udeležba žalnih gostov ob pogrebnih svečanostih. Vsem žalujočim sorodnikom izrekamo naše srčno sožalje.

CELOVEC

Tiskovni urad celovškega mestnega magistrata sporoča:

Meseca maja je mestni magistrat podelil 65 gradbenih dovoljenj. S temi bodo gradili 16 stanovanjskih hiš različne velikosti, 2 poslovna in uradna prostora, 33 garaž, 2 obratna prostora in 21 zagrajenj. Razen tega je magistrat dovolil 21 pre-, pri- in nadgradenj. —

Župan Ausserwinkler je 17. t. m. sprejel skupino münchenskega ljudskega pevskega zbora, ki je štela 72 oseb. Skupina je Celovec obiskala na povabilo celovškega ženskega pevskega zbora „Harmonie". Župan je v pozdravnem nagovoru naglasil, da se Celovčani veselijo, če se pevci od drugod mudijo na obisku v našem mestu. Za goste se je zahvalil njihov zastopnik Primer in dejal, da se jim Celovec in Koroška zelo dopadeta. —

Celovški matični urad je meseca maja registriral 91 rojstev celovških domačinov in 68 smrtnih primerov. Porok je bilo v istem časovnem razdobju 58. Iz drugih krajev so zaznamovali 162 rojstev otrok, ki so se rodili v Celovcu in 49 smrtnih primerov.

Na celovškem zdravstvenem uradu so meseca maja prijavili naslednja obolenja, ki se morajo javiti: 2 primera škrlatinke, 2 pljučne jetike in 1 primer jetike drugega organa, 1 primer hepatitis epidemica in tri pasje vgrize. Razen tega so zabeležili tri primere obolenj za otroško ohromelostjo.

BRANČA VAS PRI BILČOVSU

Hud udarec je zadel Bovatovo hišo v naši vasi. Pred nekaj tedni je umrl hišni gospodar Vincenc Straus, ki je podlegel daljši mučni bolezni. Umrl je razmeroma še mlad, toda je že tako na svetu, da se objemu smrti ni mogoče otresti, pa naj bo kdor koli. Počitek v hladni zemlji je naš delež.

V ponedeljek pa se je hudo ponesrečil Bovatov kmečki delavec Lorenc Kapitsch. S traktorjem je vozil seno na skedenj in ko je hotel s praznim traktorjem po mostu iz skednja, je z njim strmoglavil na dvorišče. Pri nesreči se je hudo poškodoval ter so ga morali prepeljati v bolnišnico za nezgode v Celovec.

Požarni škodi v Podjuni

V ponedeljek sta bila v Podjuni kar dva požara. V jutranjih urah je začelo goreti v gospodarskem poslopju posestnika in gostilničarja Jožefa Hoferja v Spodnjem Podgradu v škocijanski občini. Gospodarsko poslopje ter še eno stransko poslopje je pogorelo do temeljnega zidovja, ogenj pa je uničil tudi vse kmetijske stroje in orodje ter letos spravljeno seno. Požarnim brambam iz Sinče vasi, Peračije in Dobrle vasi je uspelo, da so preprečile razširitev ognja na bližnje objekte.

Proti poldnevu pa je naenkrat izbruhnil ogenj v gospodarskem poslopju kmeta in gostilničarja Štefana Uranšeka, p. d. Humčarja pri Božjem grobu pri Pliberku. Tudi tukaj je ogenj zajel stransko poslopje ter uničil oboje do temeljnega zidovja. Zgorele so tudi zaloge krme, kakor tudi več gospodarskih strojev in orodja. Pri gasilni akciji so sodelovale požarne brambe iz Pliberka, Libuč, Doba, Vogrč in Repelj ter preprečile, da ni nastala še hujša škoda, ki jo itak cenijo na okoli 300.000 šilingov.

Letošnje letovanje otrok v Savudriji:

Posebno opozorilo staršem

Zveza slovenskih organizacij posebej opozarja vse starše, ki so prijavili svoje otroke za letovanje v Savudriji, a še niso oddali osebne izkaznice in zdravniškega potrdila, da je zadnji rok za oddajo tako osebne izkaznice, kakor tudi zdravniškega spričevala določen z 3. julijem 1960. Do tega dne mora biti vplačan tudi režijski prispevek 150 šil. na otroka.

Zadnji rok za prijavo otrok poteče 30. junija, to je prihodnji četrtek. Ker je samo še nekaj mest prostih, vabimo starše, da s prijavami pohitijo.

BEKŠTANJ

Tu in tam le zaide kakšen ščetinec, divji prašič, na svojem popotovanju v koroške lovske revirje. Bržkone mu je prava domovina v kočevskih gozdovih. Če ga opazijo, je to za navdušene lovce vedno senzacija in nič nujnejšega nimajo za početi, kakor da mu strežejo po življenju. Če kakšnemu lovcu uspe, da ga ustreli, potem se pravi, da je imel: lovski blagor. Pred nedavnim je neki lovec ustrelil divjega prašiča v bližini Djekš. Nekoliko pozneje pa so divjega prašiča zapazili pri Bekštanju in nemudoma se je kmet in lovec Hubert Baumgartner podal na pot, da bi ga izsledil. In zares ga je opazil pri zajtrku na nekem polju, pomeril je, ustrelil in zadel ga je. Prašič je tehtal 120 kilogramov in „praža" je vsem dobro teknila, ki so je bili deležni.

ZGORNJA VESCA

Na binkoštni ponedeljek nam ni bilo vseeno, ko so prišli rožanski fantje po Kovačevo Micijo pri Sv. Luciji ter jo odpeljali k poroki v Rožek. Poročila se je na Fermanovo kmetijo v Srejah. Micijo imamo v našem kraju zelo radi, zato je bilo slovo od nje hudo. Ker pa se je le odločila za svojega izvoljenca, nam ne preostane drugega, kakor da ji z njenim možem želimo mnogo sreče na njuni skupni življenjski poti. Kakor vemo, je tudi njen mož na prav dobrem glasu. Mici bo gotovo zelo dobra opora in pomoč moževim staršem ter bo vrla žena in vzorna mati-gospodinja. Želimo pa, da bi Mici rada tudi obiskovala svoj rodni kraj ter še posebej mamico in očeta, ker le njuni dobri vzgoji in skrbi se ima zahvaliti, da si je pridobila take lepe in posnemanja vredne lastnosti. Iskreno čestitamo!

Živinorejska zadruga za Libuče in okolico

vabi

NA IZLET IN SREČANJE ZADRUŽNIKOV

na svoje posestvo pri Štibarju, vrhu Belšaka nad Pliberkom, ki bo v nedeljo, dne 3. julija, ob 2.00 uri popoldne.

Na dnevnem redu: **Blagoslovitev obnovljenega znamenja, spominska svečanost za umrlimi člani, počastitev zaslužnih zadružnikov, govor in sproščena družabnost s sodelovanjem pevskega zbora SPD „Edinost" v Pliberku.**

Prihod z motornimi vozili je možen in sicer preko Suhe do kraja, ali pa skozi Šmarjeto do Pečnika, odkoder ni daleč na vrh.

Razgled s Štibarjevega vrha je čudovit, spored pa obeta, da bodo vsi udeleženci lahko zadovoljni, zaradi tega vabimo vse od blizu in daleč.

Dijaški dom SPZ

bo lahko sprejel z novim šolskim letom nekaj več dijakov pod svojo streho. Starši, ki želijo pravočasno zagotoviti svojemu dijaku dobro oskrbo, sodobno urejene pogoje za telesni, umski in duševni razvoj ter skrbno nadzorstvo, naj pohitijo s prijavo, dokler še niso vsa razpoložljiva mesta zasedena. Sprejemamo tudi dekleta za 1. in 2. razred slovenske gimnazije.

Prijave za sprejem so možne osebno vsak dan med 8. in 10. uro ali pa pismeno na naslov: Franjo Ogris, upravnik Dijaškega doma SPZ, Celovec-Klagenfurt, Tarviserstrasse 16/I.

STJEPAN JAKŠEVAC:

Prvo srečanje

V zlatem sončnem vozu se je pripeljalo Poletje in se za trenutek ustavilo v planinski vasici pred šolo. Za voznika je bil Junij, prešerno je pokal z ognjenim bičem in dvigal prah.

Lipe so cvetele in dehtele daleč naokoli.

Skozi okno šolskega razreda je leno pokukal segreti vetrc:

„Hej, gospodična, izpustite otroke, čas je. Junij že odhaja. Pohitite!"

Potem je skočil v okoren voz in se odpeljal na polja, da pozdravi tam ljudi.

Mlada učiteljica je pravkar pripovedovala otrokom:

„Med počitnicami si boste lepo odpočili. Ampak ne pozabite vsega, kar ste se naučili. Jeseni pa se bomo spet videli. Dobro se imejte!"

Otroci so veselo odhajali skozi širom odprta vrata, učiteljica pa je gledala za njimi in malo tesno ji je postalo pri srcu. Skoraj bi bila nevoščljiva otrokom, ki žive brez skrbi. Okoli zapuščene šole je še dolgo odmevai vesel hrup.

Toda otroci v resnici niso bili brez vseh skrbi.

Poletni dnevi prinašajo polna prgišča opravkov tako odraslim kot otrokom.

*

Ko sta prišla Tonek in Janica domov in vrgla torbici v kot, jima je rekel oče z resnim obrazom:

„Tako. Šole je konec. Ampak zdaj, draga moja, pričenja druga šola. Se pravi — na polju, na njivah, z žulji. Ti, Janica, boš kot po navadi gnala vsako jutro in vsak večer kravico na pašo, zate, sinko moj, pa bomo našli tudi kakšen važnejši opravek."

In tako so prinesle počitnice vsakomur nove naloge.

Tonek je spoznal trdo toporišče motike in dobil prve resnične žulje.

Janica je imela po paši še veliko dela v zapleveljenem vrtu.

Dan se je pričenjal, še preden je tretjič zapel petelin, in se končaval v mraku.

Hiše so kot opustele. Ljudje so se razlezli po njivah kot mravlje.

Nekega večera je Junij v travi izdahnil, utrujen in star.

Veliki Mesec je gledal, kako so ga ptice ponoči pokopale. Šušteče krošnje dreves so poslušale žalne pesmi na njegovem grobu. Izmed vseh ptic je bila najglasnejša kukavica.

Potem je dobilo Poletje novega voznika.

Ime mu je bilo Julij in v laseh je imel še več sončnih žarkov.

V njegovem nedrju so zveneče cvrčale kobilice.

Za njegovimi stopinjami so hitela zoreti žita.

Žene so žele in možje kosili rumena žita.

Nekega dne je Julij skoro ponorel, tako ga je opijanilo sonce, in takrat je rekel oče Toneku in Janici:

„Otroka, jutri bosta odšla takoj s svitom na graščinske njive za logom. Tam bosta paberkovala klasje, ki bo ostajalo za stroji po njivah. Upam, da vaju ne bodo nagnali. Pobirajta pa samo tisto, kar bo še ostalo, potem ko bodo povezali snope. Mama je že pripravila vsakomu vrečko, kamor bosta spravljala klasje."

Od tega dne je bilo Tonekovo in Janičino opravilo na graščinskih njivah. Tako je ukazal oče, ko se je mrk zagledal v dvorišče, ker je bil revež.

Mati pa je pripravljala na bornem štedilniku večerjo in govorila:

„Tako je, otroka moja. Premalo imamo zemlje, poglavitno je, da nam daje vsaj koruzo za naš vsakdanji kruh. Če bosta pridno zbirala klasje po strniščih, bomo lahko vsaj kdaj pa kdaj spekli bel hlebček."

Otroka sta vedela, kod se širijo prostrana, bogata polja.

Graščak je bil bogat in velike njive so rodile mnogo klasja.

On ni najemal koscev, po rumenem, zlatem morju so sopli stroji.

Tonek in Janica stopata daleč za kosilnimi stroji in za ženskami, ki vežejo snope, pa paberkujeta polomljeno klasje, ki so ga bile zapustile ženske za seboj. Sklonjenim težakom se zdita kot dve ptički. Poskakujeta od klasa do klasa, pobirata jih z razpokane zemlje in spravljata v vrečki.

Bosa sta in neusmiljeno ju zbada strnišče s svojo grobo, bodečo slamo. Po zemlji se vlečejo tudi trnove ovijalke in suh bodičast plevel.

Zvečer imata stopala vsa odprta in ranjena. Zelo ju peče, ko si zvečer, preden ležeta, umivata noge v topli vodi.

Na nogah je veliko ranic, toda lepo je pogledati vrečici, polni klenih, bogatih klasov, ki skrivajo v svojih drobnih mošnjičkih zlata zrnca.

Zvečer, pred spanjem, vzdihujeta vsa utrujena:

„Uh, kako pečejo noge! Kakor majhni ognji. Ali pa veste, da naju je danes videl sam veliki gospod? Z roko in s palico je kazal na naju. Hotela sva uteči. Toda bil je zelo daleč, zato sva ostala in ga gledala. Ampak zakaj se ga moramo bati, kaj, oče? Saj ne krademo! Ubijamo se!"

Toda oče je bil že zadremal, utrujenost ga je bila zlomila. Samo mati je tiho odgovarjala:

„Spita, golobčka moja, pozno je. Zjutraj je treba na noge še pred soncem. Kar pobirajta in nič se ne bojta. Oni imajo tako vsega preveč. Vsaj paberkovanje nam lahko pustijo. Tako ali tako bi to klasje zaorali ali pa bi ga ptice..."

Ni povedala do konca, kaj bi ptice naredile, ker ji je spanec položil svojo mehko roko na osivelo glavo. V sobi je bilo slišati samo še dihanje. In cvrčanje zapoznele kobilice.

(Nadaljevanje v prihodnji številki „Mlade njive")

Pripovedka o rakih

Ujel je deček v potoku deset rakov, jih položil v košaro, na vrhu zavezal ruto in jih odnesel domov.

Raki v košari gomazijo in iščejo poti na prosto. Dva raka sta našla odprtino in sklenila, da pobegnete. Lezeta, se prerivata, prepletata klešče, toda izmuzniti se ne moreta. Drug drugemu sta na poti.

Prvi reče:

„Jaz zlezem prvi."

„Ne," odgovori drugi, „najprej jaz, potem ti."

„Jaz sem luknjo prvi zagledal, zato imam jaz prednost."

„Ne, jaz..."

„Ti mi še ne boš ukazoval!"... se razjezi prvi in pomoli rep iz košare.

„A tako!" zakriči drugi, pograbi s škarjami prvega za brke in ga vleče nazaj v košaro.

„Nehajta, bedaka!" zakriči nanju star rak. „Vseeno, prvi ali drugi. Sicer bomo zaradi vaju vsi poginili!"

Toda bilo je že prekasno. Medtem ko sta se prepirala in ruvala, je prišel deček domov in raki so končali v loncu.

Neža Maurer:

Luna, moja žoga

Luna, luna, glej raketo!
Viu, viu, jaz te bom ujel,
na raketo te privezal
in s seboj domov te vzel!

Pa boš moja svetla žoga.
Skači, žoga do neba!
Vsaka se mi je zgubila,
ti pa mi ne boš ušla!

Če se skriješ pod omaro,
svetel bo najmanjši kot,
če pa v mlako mi pobegneš,
zaregljal bo žabji rod:

„Rega, rega, glejte luna
k nam prišla je pit vodo!"
Jaz pa rečem: „Hvala lepa,
Da povedale ste to!"

M. ALJANČIČ:

Spomini na babico

Mnogo mojih spominov iz otroških let je tesno povezano s spominom na babico. Eden najbolj živih je v zvezi s pečenjem kruha. Bilo nas je mnogo v družini, na naših njivicah pa smo pridelali komaj za polovico leta. Zato se ne čudite, če se nam je zdel dan, ko smo pekli kruh, pravi, pravcati praznik. To je bil tudi dan, ko smo se mi otroci kruha lahko do sita najedli.

Kruh sta pekli mama in babica. Mama je mesila in delala hlebce, babica pa je v krušni peči zanetila velik ogenj in se ni odmaknila od polkrožne odprtine, skozi katero je seval ogenj, ki je v notranjosti peči požiral velika polena. Babica je tudi pazila, da ji ogenj ne bi uhajal iz peči in je od časa do časa pomešala z grebljico po žerjavici. To je delala zato, da bi se peč enakomerno razgrela. Živo se spominjam njenega zardelega obraza, ki ji ga je obarvala puhteča vročina iz peči. In kako je pazila, da se mi otroci nismo smukali skozi kuhinjo! Kazalo je, da se boji le za kruh, ki bi se utegnil „prehladiti" in ne bi vzhajal. Toda naša babica je verjela, da je od uspešne peke kruha odvisen uspeh pri vsakem drugem delu — v hiši in izven nje.

Ko je bil kruh nared za peko in peč lepo razbeljena, je babica z dolgo metlo, na koncu katere je bil privezan šop ovenele praproti, lepo pometla njeno notranjost. Le spredaj je pustila kupček žerjavice. Nato je vzela lopar, na katerega ji je mama znosila hlebce, babica pa jih je lepo po vrsti zlagala v peč. Ko je bilo to delo opravljeno, je pokrila odprtino s kovinskim pokrovcem. Mama in babica sta skrbno pogledali na uro. Ko je preteklo četrt ure, je babica spet pogledala v peč. Če je bila notranjost preveč razgreta, je pustila vratca malce odprta, če pa je skorjica hlebcev bila še preveč bleda, je naložila v peč še malo lubja in trsk.

Oj, kako smo mi otroci takrat slastno vdihavali vonj svežega kruha, ki je napolnil vso hišo! Tej hudi skušnjavi smo bili izpostavljeni celo uro. Šele tedaj je mama vzela iz peči lepe rumene hlebce, ki jih je nato razrezala in skrbno pazila, da smo dobili vsi enake kose. Kruh je bil še vroč, da nas je pekel v roke. Vendar nas to ni motilo, kajti bil je neizmerno slasten. Hlebec je izginil kot bi mignil in mama ni pozabila pripomniti, „da gre, kot bi ga v brezno metal".

Ko se je kruh ohladil, ga je mama spravila v shrambo. S tem je bilo tudi naše pojedine konec, kajti mama ga je skromno delila vsem članom družine: košček dopoldan in košček popoldan — tako, da bi trajal čim delj. Vsi smo vedeli, da bo preteklo precej časa, preden bomo zopet zanetili ogenj v peči za novo peko sladkega kruha.

Kje ste, Lamutovi?

88 Anton Ingolič

Gotovo sta se že večkrat po končani vojni pogovarjala o vrnitvi, gotovo sta vsakokrat sklenila, da se bosta vrnila, brž ko bo urejen promet, toda zdaj, ko bi lahko šla, sta obtičala sredi razmišljanj. Res, njuni prvi žulji so v Poljanah, tudi njuna mladost je tam, njuna prva ljubezen; vse, kar je bilo najlepšega v njunem življenju, je v tisti dolinici, ki pomladi dehti od zelenja in cvetja, poleti je polna sonca, na jesen jo krase orumenela pobočja, pozimi pa jo zasneženi hribi naokoli varujejo pred prehudim mrazom in ostro zimsko burjo; in tam na rebri ju čaka hišica, ki jima jo je za njun pristradani denar postavil Rebernakov brat Šimen. Vse to je res, vendar...

„Tudi jaz ne vem, kaj bi tam počela," je rekel Rebernak. Koliko še živi njegovih znancev? Šimen je padel v partizanih, Micke, druge Šimnove žene, ki se je, dokler si ne postavi nove domačije, preselila z otroki v njuno hišico, ne pozna, drugih sorodnikov nima. „Pravzaprav nimava nikogar, sama bi bila v tisti najini koči."

„Sama," je ponovila Polona. Iz oči sem ji bral, da je pri svojih otrocih in vnukih. Janez ima tri otroke, če pridejo vsi trije, seveda nasmetijo kuhinjo in kričijo, da svojega glasu ne sliši, a če dopoldne ni nikogar, že stopi popoldne čez ulico in pogleda, kaj se je zgodilo, da jih ni. Kar so Lenčkinega moža premestili v Arnold, prihaja Lenčka vsak mesec vsaj enkrat v Merlewald; z otrokom, z Alison, se res težko pogovori, njen smeh pa ji le dobro dene. Tončka, Toinetta, jo je popihala s tistim mladim Italijanom, ki jo je že nekaj časa obletaval, a se bo vrnila, o, še kako rada se bo vrnila! Tam pri cerkvi pa leži Ivanka. Koliko je pretrpel ta otrok, ki je bolehal od svojega drugega do sedmega leta, ko se ga je smrt nazadnje le usmilila! Ali jo naj pusti samo? „Predolgo sva odlašala," je Polona zaključila razmišljanje. „Vsakokrat sva rekla: še tri leta. Pretekla so tista tri leta in nisva šla."

„Seveda nisva," je Rebernak nadaljeval ženino misel, „najprej je bilo treba zbrati denar za parcelo, potem za hišo, potem za njivo, vmes je udarila kriza, potem sva pristradala travnik, oženila Janeza, omožila Lenčko, in prišla je vojna."

„Nisi kriv ti, nisem kriva jaz."

„Vendar sta še včeraj računala z vrnitvijo," sem se le oglasil.

„Seveda sva, še včeraj," je priznal Rebernak, Rebernačka pa je samo sklonila glavo.

V kuhinji je zavladala tišina, le z ulice se je slišalo kričanje otrok, včasih sem razločil tudi posamezne besede. Rebernak in Rebernačka jih nista slišala, potovala sta na Poljane. Nisem ju motil na njunem potovanju. Vselila sta se v hišico, skušala živeti v njej, ali kmalu jima je bilo presamotno, zato sta se spet odpravila na pot nazaj v Merlewald. In spet sta bila v sivi rudarski hiši, nekaj sto metrov od obeh velikih črnih dimnikov in od nemške meje.

Rebernak si je prižgal pipo. Polona je vstala in začela pripravljati kavo za njiju, zame in še za nekoga, kajti vsak čas je pogledala skozi odprta vrata v sobo in lovila glasove, ki so prihajali skozi okno z ulice.

„Babica, babica!" se je od zunaj le oglasilo.

Odhitela je v sobo, odprla vetrnice, ki jih je bil Rebernak zaprl, ko je po obedu legel, da ga ne bi v spanju motilo kričanje otrok, in poklicala: „Pavlek, Pavlek!"

„Imate že kavo s smetano?" je zapel pod oknom visok deški glas.

„Pridi in boš videl!"

Naglo se je vrnila v kuhinjo.

„Kako torej misliš, Polona?" je vprašal Rebernak, čeprav sem vedel, kako sta se odločila.

„Kako naj mislim?" Obrnila se je k štedilniku. „Pavlek je že zavohal kavo. Potem bosta prišli še dekleti."

„Kaj kava, tale papir me skrbi!" je zagodrnjal Rebernak, toda čutil sem, da mu je predvsem nerodno zaradi mene.

Na vratih se je pokazal zadihani Pavlek, zdrav, krepak petletni deček.

„Spravi ga," je rekla Rebernačka s trpkim smehljajem, „za spomin ga spravi!" Vnučku pa je rekla z materinskim nasmehom: „Si zavohal, kaj?"

„Zavohal, zavohal," se je Pavlek dobrikajoče nasmejal. „Vi skuhate boljšo kot mama." Stopil je urno k babici in se pričakujoče zazrl v njen obraz. „Imate tudi piškote?"

„Sedi tjale za mizo, bom pogledala, če je ostalo kaj od včeraj!" Tedaj je šele spet opazila mene. „Tudi tebi, Marko, bom postregla. Takoj, takoj!"

Zahvalil sem se, češ da moram dalje in da sem se že predolgo zasedel. Tudi Rebernak, ki je neizpolnjeno prijavnico zataknil za ogledalo med orumenele papirje, se je odpravil.

„Pogledam, kako je pri sosedih," je rekel in me spremil na ulico. „Vidiš, Marko, tako je z menoj, z nami," mi je še rekel, preden mi je segel v roko.

Konec poletja se mi je odprla rana v pljučih. Tedaj sva s Tilko, ki je kak mesec prej rodila rdečelično hčerko, Rožico, že stanovala zgoraj pri Kresnikovih, v nekdanji Veronikini in Petrovi sobi; spodaj nam

A in O poletnega pitanja prašičev

Da se prašiče za prodajo ne splača več pitati na več kot 90 kg žive teže, je v zadnjih 2 letih prav tako spoznal vsak prašičerejec, kakor je tudi spoznal, da je pitanje s pomočjo raznih dokupljenih „visokovrednih beljakovinskih koncentratov" predrago. Kdor pa je še nekoliko skrbneje primerjal dejansko porabo osnovne krme, zlasti žita, pri pitanju s pomočjo teh dokupljenih „koncentratov", je tudi spoznal, da v navodilih za pitanje navedene količine žita nikakor niso v skladu z dejansko porabo krmnega žita. S tem pa je tudi spoznal, da računica na podlagi navodil za pitanje, ki jih dajejo razni producenti beljakovinskih koncentratov, nikakor ni točna in da je bilo pitanje v praksi mnogo dražje. kot pa mu je bilo naračunano.

Številna taka in podobna spoznanja so privedla do tega, da vsebolj nagibamo spet k pitanju z doma pripravljenimi krmnimi mešanicami, tudi beljakovinskimi. Tudi je praksa pitanja pokazala, da je dosti bolj enostavno pitati z žitom, kakor pa s krompirjem. To zlasti velja za spomladansko in poletno pitanje.

Pri pitanju z žitom in beljakovinskimi krmili potrebujemo za opitanje prašiča od 20 na 90 kg žive teže povprečno (enkrat več, drugič manj) 215 kg žitnega zdroba, sestoječega najbolje iz polovice ječmena in polovice koruze. Žito torej obremeni stroškovnik pitanja z okroglo 430 šil. S tem zneskom ob potrebnem dodatku beljakovinske krme dosežemo od prašiča 70 kg prirastka ali — pri ceni 12 šil. za kg žive teže — 840 šil. dohodka. Potemtakem nam ostane za beljakovinsko krmo, za delo in ostale obratne stroške še 410 šil.

S tem zneskom je treba računati in gledati, kakšno beljakovinsko krmo bomo pitancem pokladali, da bo od 410 šil. kar največ otalo za delo in obratne stroške. Da bomo za delo in obratne stroške od tega zneska prihranili kolikor se le da, ne smemo kupovati cenenih beljakovinskih krmil (n. pr. otrobi, sončnične tropine itd.). Ravno tako napačna, kakor ta misel je tudi mnenje da so razni dragi „čudežni" beljakovinski koncentrati najcenejša beljakovinska krma. Najceneša beljakovinska krmila so visokovredne oljne tropine ter ribja, krvna in mesna moka.

Kar tiče beljakovin pri pitanju, ne pozabimo, da se prašič ne redi od surovih beljakovin (surovega proteina), temveč od prebavljivih beljakovin. Dobro beljakovinsko krmilo s 50 % surovega proteina ima le 45 % prebavljivih beljakovin, torej približno eno desetino manj. Ker pa odstotek beljakovin v raznih krmilih niha, potrebujemo za zadostitev potrebam pitanca po njih različne količine krmil. Tako potrebujemo za opitanje prašiča od 20 na 90 kg žive teže 39 kg beljakovinskih krmil, če te vsebujejo 40 % prebavljivih beljakovin. Od krmil, ki vsebuje 50 % preb. beljakovin, potrebujemo za opitanje na gornjo težo le še 31 kg.

Na splošno je tako, da težko pridemo do beljakovinske mešanice z več kot 45 % prebavljivih beljakovin. Od take mešanice potrebujemo za opitanje od 20 na 90 kg žive teže 35 kg krmila ali ½ kg beljakovinskega krmila na kilogram prirastka. Kako priti najcenejšim potom do te mešanice, nam bo po eni strani pokazala krmna vrednost beljakovinskih krmil, po drugi pa njihova cena. Pri sestavi teh mešanic pa se pri pitanju prične delo s svinčnikom.

Ker vemo, da potrebuje prašič v prvi dobi pitanja več beljakovin kot v drugi zaključni dobi, je najbolje, da za pitanje napravimo 2 mešanici. Prva mešanica (za obdobje od 20 do 50 kg) naj vsebuje 80 kg žitnega zdroba in 21 kg beljakovinske mešanice, druga mešanica)od 50 na 90 kg) pa 135 kg žitnega zdroba in 14 kg beljakovinske krme. V celotnem obdobju pitanja pa je prav, da pitancu redno dodajamo tudi nekaj mlade trave ali detelje, da zadostimo njegovi potrebi po vitaminih.

Tudi cepljenje proti rdečici je dražje

Kakor sporoča deželna zbornica živinozdravnikov, se bo v letu 1960 zaradi podražitve cepiva podražilo tudi cepljenje proti rdečici. Dočim ostane pri cepljenju živinozdravniški honorar kakor doslej, bo zaradi podražitve cepiva letos cepljenje proti rdečici najmanj za 12 šil. na svinjo dražji, kakor je bilo doslej.

Nove izkušnje pri pripravi sena potom prezračevanja na skednju

S pripravo sena potom prezračevanja na skednju so v Avstriji pričeli leta 1952. Takratni princip prezračevanja je temeljil na enostranski položni mreži letev. Uspeh sušenja je bil na splošno zadovoljiv, vendar je ostalo spravilo sena še vedno dokaj zamudno, ker je bilo treba z naložitvijo druge plasti k sušenju čakati tako dolgo, da se je prva plast posušila.

Ker pa je osnovna težnja pri košnji in spravilu sena ta, da jo čimprej zaključimo, so pozneje pričeli sušiti z napravami, ki so poleg glavnega sapnika imele še dva in več stranskih sapnikov z mrežami letev na vse strani. Poleg teh naprav so se na manjših kmetijah tekom časa udomačile tudi naprave z enim sapnikom, na katerega je bila napravljena strehasta mreža letev.

V obeh primerih pa še niso bile odpravljene nevšečnosti, ki jih je povzročalo sušenje na skednjih z več kot 5 m višine. Zato so pričeli pri sušenju preskušati uporabo debelejših drogov, ki so jih razmestili v prvo plast sušečega se sena ter jih pozneje, ko so naložili drugo, tretjo in četrto plast, premikali vedno više in s tem v sesedenem senu pustili navpični kanal, skozi katerega je sušil zrak seno v gornji plasti. Ta način je omogočil, da sušijo seno do 10 m višine.

V vseh teh primerih pa so izkušnje pokazale, da mora biti trava na travniku do gotove mere predsušena in sicer kar se da enakomerno. To pomeni, da je treba po košnji travo raztrositi in jo obračati tako dolgo, da pade odstotek njene vlage na 40 %. Pri pozni popoldanski košnji dosežemo to znižanje po takojšnjem raztrošenju in po dvakratnemu obračanju v dopoldanskih urah naslednjega dne. Znamenje zadostne posušenosti trave za prezračevanje na skednju je sicer že šumeča trava, od katere pa se listi še ne krhajo in ne drobijo.

Na prezračevališču je treba seno enakomerno razstlati in ga prve dve, tri dni prezračevati čez cel dan. Le pri deževnem vremenu moramo prezračevanje zaradi vlažnega zraka omejiti na večkratno prepihavanje in hlajenje sena.

Da vlažni zrak lahko odhaja iz skednja, je treba nad senom skozi streho napeljati zračnike v velikosti štirikratnega premera ventilatorja. V praksi to pomeni, da so na skednju potrebni 3 do 4 zračniki z ca. 1 m² odprtine vsak.

Ob upoštevanju teh potreb bo priprava sena potom prezračevanja na skednju potekala gladko in bomo tem potom pridelali najboljše seno, ki ga sploh pridelati moremo.

Zakaj ne bi silirali tudi travo

Da zrežemo travo in deteljo tretjega odkosa, ki pade že v jesen, v silos skupno z zeleno storžato koruzo, tudi pri nas ni nič novega. Nasprotno. Mi vemo, da stem obogatimo silažo na beljakovinah in vitaminih in da krave po taki silaži bolje molzejo. Težje pa nas je spraviti do tega, da bi vsaj enega od silosov že spomladi napolnili z mlado zeleno travo. Vzrok temu je naša bojazen, da se silaža ne bi skvarila. Ob pravilni pripravi silaže in zelene trave pa te nevarnosti danes praktično ni.

Oglejmo si enkrat potek siliranja zelene trave. Začnimo pri košnji. Travo, ki jo hočemo silirati, pokosimo ob poznem popoldnevu, ker bo takrat odstotek sladkorja v njej največji. S siliranjem pričnimo naslednji dan, ko se bo posušila rosa, to bo proti poldnevu. Tedaj bo odstotek vode v travi padel že na 65 %. Siliranje zelene ali — bolj točno povedano — ovenele trave mora iti hitro od rok, kar pomeni, da moramo imeti dosti ljudi za tlačenje in dosti vprežne sile. Mlade trave, ki ni visoka in otave ni treba rezati. Glavno je, da jo temeljito stlačimo. Da bo pozneje kisanje v redu potekalo, je prav, da potrosimo na vsakih 100 kg trave ¼ kg Silosola ali Silobona in da po končanem siliranju silažo takoj neprodušno pokrijemo in kolikor se da močno otežimo.

Poleg teh navodil upoštevajmo še to, da mora silos z zeleno travo stati v senci in da ga sonce ne sme ogrevati. Nadalje glejmo, da se trava na vozu ali na kupu pred siliranjem ne bo ogrela. Končno pa tudi skrbimo, da bo trava pri tlačenju istočasno enakomerno po vsem silosu razprostrta, kajti to je predpogoj za enakomerno tlačenje in poznejše sesedanje silaže. Vsak dan pokosimo le toliko trave, kolikor je moremo naslednji dan silirati in glejmo, da bo siliranje najpozneje v dveh dneh zaključeno. S travnikov, ki smo jih gnojili jeseni ali pomladi s hlevskim gnojem, prve trave raje ne jemljimo za siliranje.

Ob koncu le še en nasvet: **Kdor nima 2 silosov, naj za siliranje zelene trave postavi na senčnem prostoru primerno velik — nikakor ne prevelik silos. Velikost naj se ravna po številu molznic. V dnevnem obroku sena in koruzne silaže naj dobi vsaka molznica še 5 kg travne silaže. To pa pomeni, da je na kravo pri 150 dneh zimskega krmljenja potreben 1 m³ travne silaže.**

Najvažnejša beljakovinska krmila za prašiče in odstotek prebavljivih beljakovin v njih

A. Krmila rastlinskega izvora:

ržene otrobi	10,5 %	kokosove tropine	18,8 %	sesamove tropine	34,0 %
pšenične otrobi	12,5 %	lanene tropine	29,0 %	bučne tropine	47,5 %
sončnične tropine	17,0 %	ogrščične tropine	30,0 %	sojin zdrob	42,0 %

B. Krmila živalskega izvora:

ribje moke:		kitova	53 %	posušeno	32,0 %
najslabša (Dorsch)	49 %	kitova mesna	75 %	mesna moka	55,0 %
slanikova-mastna	56 %	posneto mleko:		krvna moka	74,0 %
slanikova-pusta	65 %	sveže	3,7 %	zmlete kosti	31,0 %

je bilo pretesno, Kresnikovima pa je bilo v velikem stanovanju pusto in samotno. Tako hudo je bilo, da sem moral leči; čez teden dni me je Tilka spravila v bolnišnico.

„Ne bi bil smel v jamo, vsi smo ti govorili, ti pa..."

Tilka je imela prav. Nisem bil več tisti Marko, ki je lahko osem ur v komaj meter visokem rovu vrtal in kopal, ki je oseminpetdeset ur zdržal tisoč metrov pod zemljo. Kako dobro so mi deli Tilkini obiski! Včasih je prišla tudi z Rožico. Ta seveda ni vedela, kako je z očetom, ves čas je brbljala in se smejala. Mati je prihajala z Jurčkom. Pogovarjala sva se največ o Strmcu, čeprav sem čutil, da materi ni Strmec prvi v mislih, marveč jo mnogo bolj skrbi, kako bo z menoj. Imela je tudi druge skrbi. Zaradi Pepčka se je že vdala, posebno ko so prišli vsi trije v Mens in je videla, da je Charlotta ljubezniva ženska, toda s Štefko je bilo hudo, čedalje huje. O Robertu, ki so ga v odsotnosti obsodili na petnajst let ječe in vzeli vse, kar je bilo njegovega, in o dečkih še vedno ni izvedela ničesar; s pohištvom in starim šivalnim strojem, ki so ji ga pustili, se je preselila v Sargueminnes, kjer niso poznali njenega moža, ki je, kar se je šele zdaj izvedelo, že pred vojno dobival denar od onstran meje. Štefka je sebe in hčerko preživljala s šivanjem, gotovo sta slabo živeli, toda v Mens, kamor smo jo vabili, ni marala, še manj seveda na Strmec; najbrž je še vedno upala, da bo prišlo na skrivnem povabilo in bo odšla za možem in dečkoma. Mihec se je odpravil sredi poletja s skupino tovarišev in tovarišic v Jugoslavijo gradit železniško progo, kar je bilo materi prav, saj je upala da se bo potem, ko bo preživel dva meseca v naših krajih, laže odločil za vrnitev.

Vtem so začeli odhajati transporti v Jugoslavijo.

Za čudo, mati ni bila prav nič nestrpna.

„Pozdravi se, potem bomo šli," mi je govorila. „Prvo je zdravje."

Zares, prvo je zdravje. Iz Jugoslavije bodo prihajali prazni vlaki tako dolgo, dokler bo kaj izseljencev, ki se bodo odločili za vrnitev.

„Jeseni je na Strmcu najlepše. Ne, Marko?"

„Seveda, seveda," sem pritrdil smehljaje, čeprav mi je bilo grenko pri srcu.

Vsa leta je mati mislila samo nato, kdaj se bo vrnila, zdaj, ko je za vrnitev vse urejeno, pa ne more na pot zaradi mene. In jaz? V Podlogu me čakajo, jaz pa izgubljam čas s poležavanjem. Zares je bilo nespametno, da sem prijel za kramp in sveder. Lahko bi bil dobil lažje delo. Z lažjim delom seveda tudi manjšo mezdo, življenje pa je bilo z vsakim dnem dražje. Šlo je vendar zato, da čimprej zberemo potrebne franke za pot. No, v dveh mesecih bom, kot pravijo, spet dober. Jeseni bomo doma. Res, tedaj je na Strmcu najlepše.

Toda ko sem si skušal predstaviti Strmec, sem ga videl v sivi jesenski megli namesto v pestrih jesenskih barvah. Tudi vrnitev sama se je z vsakim dnem, ki sem ga preživel v bolnišnici, oddaljevala, namesto da bi se bližala. Čutil sem, da ni v redu z menoj in da nikoli ne bo popolnoma v redu.

Često sem bil slabe volje.

Na srečo me niso puščali samega. Poleg domačih so prihajali na obisk tudi tovariši iz rudnika: Minjoz, Jaš, Kresnik in drugi.

O vsem sem bil poučen. Tudi zunaj sten moje bolniške sobe ni bilo vse prav. Prve čase sta obe najmočnejši delavski stranki, komunistična in socialistična, ki sta še vedno sestavljali vlado z najmočnejšo stranko, z ljudskimi republikanci, res marsikaj dosegli. Niso nacionalizirali samo rudnikov, marveč tudi socialno zavarovanje in produkcijo električne energije in plina; uvedli so na novo štirideseturnik in še več za delavstvo koristnih reči iz časa Ljudske fronte pred vojno. Toda v vladi so nastajala čedalje ostrejša nasprotstva in v francosko zunanjo in tudi notranjo politiko so se bolj in bolj mešale tuje velike sile.

„Greste se vlado," sem govoril Minjozu, „greste se ministre, tepete se za posamezne resore, rišitev pa je samo ena: delavstvo mora prevzeti oblast, kot jo je skupaj z drugimi delovnimi ljudmi prevzelo pri nas."

„Tudi jaz vidim, kako nas izigravajo, neuspehe zvračajo na nas, uspehe pa pripisujejo sebi. Namesto da bi bilo bolje, je z vsakim mesecem slabše, predvsem za delavca, za navadnega Francoza."

Žolčne debate je navadno presekala sestra Clotilda.

„Politika, spet politika, pljuča pa trpijo!" je rekla in odslovila tovariše.

Nekega popoldneva sem dobil obisk, ki ga nisem pričakoval.

Na vratih se je pokazalo črnolaso dekle, napravilo nekaj korakov in obstalo, ko je prej z zvedavimi očmi preletelo vseh pet postelj naše bolniške sobe. Že se je hotelo obrniti, ko sem jo le spoznal.

„Madelon, Madelon!"

Samo še trenutek negotovosti in že je prihitela k meni.

„Dober dan, veliki stric!"

Nisem takoj izpustil njene roke. Iz otroka se razvija v dekle; vendar razen ljubeznivega smehljaja ni imela nič Martinega na sebi.

„Kako je s teboj?"

„Si hudo bolan?" je hotela najprej vedeti.

Povedal sem, kako mi je, in Madelon je povedala, kako je bilo z njo.

(Nadaljevanje sledi)

LOUIS BROMFIELD:

Svatbeno oblačilo

Zenobija White je mrtva! Tistega jutra, ko sem prišel na zajtrk, sem skozi visoko okno, ki je bilo obrnjeno na travnike, zagledal postavo Jabeza Torrencea. Jabez Torrence je živel na rečni farmi in približeval se je po stezici navzgor od glavne ceste. Tekel je in ko me je zagledal, je zakričal na ves glas: „Zenobija White je mrtva!"

Potem pa je v zadregi obmolknil, kakor da bi nenadoma spoznal, kako neumno je razburjati se zaradi smrti slabotne stare dekle, ki je za dolgo preživela svoj čas — stare ženske, ki je živela skoraj celo stoletje.

„Zenobija White je mrtva!"

Nekaj je odšlo iz našega sveta, iz Jabezovega in mojega sveta in iz sveta vsega okrožja. Kdo bi mogel povedati, kaj je bilo to?

Bila je že tri dni mrtva, je povedal Jabez. Nihče bi ne prišel k njej v njeno kočico med grmovjem, če bi si njen pes prvi ne lastil pravice za neprekinjenim žalnim tuljenjem.

Znotraj je na svoji postelji ležala mrtva Zenobija White. Oblečena je bila v svatbeno oblačilo iz bele svile s poročnim pajčolanom, ki je pokrival njen silno star in zguban obraz. Tudi blago obleke je bilo že orumenelo od starosti.

Nekaj je tako odšlo iz našega sveta in Jabez je v svoji osuplosti vedel to prav tako dobro kakor jaz. Nikoli več ne bomo videli Zenobije White, kako stopa tam spodaj po veliki cesti, kako vleče za seboj dolgo vlečko svoje taftaste obleke po belem prahu, s košaro preko roke in s peresi, vihrajočimi v vetru na velikem klobuku... Nikoli več ne bomo videli Zenobije White, kako stopa tam spodaj po veliki cesti, visoke in stroge in ponosne, te strašno stare ženske, s črnimi bleščečimi očmi pod majhnim črnim pajčolanom, ki je visel z njene rahlo umazane čepice... Zenobije White, strašno ponosne in stare, oblečene v večno rumeni taft kot Sarah Bernhardt na sliki pri Carolu Duranu... Zenobije White, ki ji sledi cela procesija mačk...

Daleč spodaj v dolini za Jabezovim obrazom sem lahko videl majhno kočijo, obdano z grmovjem. Za trenutek sem lahko videl celo bleščečo belino starega belega konja, ki ga je Zenobija jezdila, odkar je bil žrebe in ki ni nikoli občutil niti komata niti sedla. Starega belega konja, ki je živel na njenem vratu in ki je napadal vsakega vsiljivca z golimi zobmi in nepodkovanimi kopiti. Starega belega konja, ki tistega jutra ni napadel Jabezovega očeta...

Tistega jutra, ko je Zenobija White ležala mrtva v svojem svetlem oblačilu, je stal tam turoben in čakal. Vrt je bil poln ptic, kobilarjev in kardinalov in poln psov — grdih rumenih mešancev, ki jih nihče ni maral in ki so prihajali sem — živet s staro Zenobijo.

Zenobija White s tisočimi zgodbami, ki so ji neprestano zvenele v spominu! Zgodba o tisti noči, ko so razbojniki ukradli starega belega konja in mučili Zenobijo, ji pekli noge v njeni lastni peči! A ni jim povedala, kje je bil denar. Odšli so poraženi, ko se je onesvestila. Toda po tem dogodku je Zenobijin ponosni korak vendar nekoliko uvel...

Njen čas je bil čas mojega starega očeta — takrat je bila visoka ljubka dvajsetletna deklica, ki je jezdila kot Amazonka in ki ji je dvorila polovica fantov iz okrožja. Toda celo v tistih časih je živela sama v koči. Njena mati je bila Indijanka, neka irokeška princesa, ki je umrla kmalu po tem, ko je bila Zenobija rojena. Pri dvajsetih je bila popolna sirota.

Samotno živeča Zenobija White — v tistih časih, ko so razbojniki in odpadniški Indijanci okužili deželo! Toda Zenobija White, mlada in lepa, je vztrajala v mali hišici pri reki, sama oborožena s pištolo svojega očeta.

„Saj Zenobija zna paziti nase," je govoril moj stari oče. Seveda — bil je eden tistih, ki so jo občudovali.

Toda Zenobija je ljubila z vso divjino v svojih črnih očeh mladega MacDougala, rdečelasega ognjeviteža, najboljšega jezdeca v okrožju. Bila je na tem, da se z njim poroči. V dolgih poletnih večerih sta skupaj jezdila po divjini. In prepirala sta se, kajti oba sta bila vročekrvna.

In neke noči, dva dni preden sta se hotela poročiti, ju je videl moj oče, ki se je vračal iz mlina, kako sta prišla domov. Prepirala sta se in Zenobija je jezdila nekoliko za svojim dragim, zardela, jezna in ljubka. In ko sta prišla do koče, se je obrnila — sama, molče... Moj stari oče je govoril, da je bila res lepa ženska.

In potem, je moj stari oče še pripovedoval, je Zenobija White stopila v kočo, zapahnila vrata in okna, sedla v kot, se lotila branja Biblije in molila, da bi si ohladila oročo kri. Sedela je in brala dolgo čez polnoč — v tisti drobni kočici na jasi, ki jo od vseh strani obdajajo visoka drevesa in temen gozd. In medtem ko je Zenobija tako brala, jo je nenadoma presenetil zvok nekih korakov, slabotnih in zmedenih sredi šumenja španskega bezga — zvok korakov enega ali pa celo več mož.

Zenobija White je ugasnila plamen na lojeni sveči in začela poslušati, prisluškovati glasovom z vrta, glasovom sov in vetra, ki je pihal preko reke. In počasi — kajti zvoki korakov niso prenehali, je vzela pištolo svojega očeta in ustrelila v vrata, da bi prestrašila nadležne vsiljivce. Strel — in potem tišina... Kajti Zenobija je stala tam v temi, s kadečo se pištolo v roki in čakala... čakala...

A vse je bilo tiho. Vsiljivci so torej odšli. Nič drugega kot šum vetra in slabotno lajanje sove...

In zjutraj, tako je pripovedoval moj stari oče, je Zenobijo prebudilo svetlo pomladansko sonce, ki je posijalo skozi okno in na vrtu so peli drozgi. Sonce je posijalo na njeno svatbeno oblačilo, ki je ležalo na naslanjaču ob njeni postelji.

Ko je vstala in stopila dol, je prepevala — tako je pripovedovala mojemu staremu očetu — in odpahnila je vrata in okna, vse po vrsti in ko je prišla do poslednjega okna, ki je bilo obrnjeno na vrt... In tam je sredi steze, z obrazom na tla, z rdečimi ognjenimi lasmi na soncu, ležal Jock MacDougal — mrtev — s kroglo v srcu.

*

Pogledal sem navzgor in videl zmedeni Jabezov obraz, ki je zdaj sedel pod drevesom.

Nikoli več ne bomo videli Zenobije White s procesijo mačk za petami, z rumeno taftasto vlečko v belem prahu. Zenobija White je mrtva. Naslednjega dne smo jo sežgali v njenem svatbenem oblačilu.

O. HENRY:

Posrednik

Niti letni čas niti ura nista bila najprimernejša za posedanje v parku. Verjetno je prišlo dekle iz dolgočasja po peščeni poti in je le za trenutek sedlo na klop ob stezi.

Zamišljeno in tiho je sedela. Potrtost v njenih potezah je bila verjetno novejšega datuma, zakaj ni ji še obrodila okroglih lic, prav tako ji še ni zbrisala rdečice z rožnatega obraza. Tudi gubica okoli njenih ust je bila še najbolj podobna potezam otroka, ki so mu vzeli igračo in se je skremžil za nekaj trenutkov.

Z dolgimi, počasnimi koraki je prišel po stezi mlad mož. Za njim se je poganjal deček, ki je nosil potni kovček. Ob pogledu na dekle je mladi mož zardel in naslednji trenutek spet prebledel. Bliže ko je prihajal, pozorneje je gledal njen obraz, poteze na njegovem licu pa so izdajale upanje in bojazen hkrati. Komaj dva, tri korake vstran je šel mimo nje, ona pa ni pokazala, da je opazila njegovo navzočnost.

Kakih šestdeset metrov dalje je obstal, nato pa sedel na klop. Deček je postavil kovček na tla in se je zagledal v mladega moža s presenečenimi, vendar šegavimi očmi. Mladi mož si je obrisal potno čelo. Lep robec je imel mladi mož, lepo čelo. sploh je bil lep na pogled. In je rekel dečku:

„V mojem imenu boš nekaj sporočil tisti gospodični na klopi. Povej ji, da sem na poti na kolodvor. Peljal se bom v San Francisco, kjer se bom pridružil odpravi, ki bo na Aljaski lovila severne jelene. Povej ji: ker mi je prepovedala govoriti z njo ali ji pisati, sem se odločil za ta poslednji poziv, naj bo pravična glede na vse tisto, kar je bilo. Reci ji, da je menda proti njenim nazorom, odsloviti nekoga brez slehernega pojasnila in ne da bi mu dala možnost, da razloži vso reč. Sporoči ji, da zdaj sicer v določenem smislu obidem njena navodila, to pa storim zato, ker upam, da bo pomagala pravičnosti do veljave. Pojdi in povej ji to!

In mladi mož je stisnil dečku v dlan pol dolarja. Ta ga je pogledal, v njegovih očeh se je zabliskala zraven prešernosti še navihanost; nato pa se je v skoku pognal proti sosednji klopi. Pozdravil je gospodično — po fantovsko se je podrgnil po čelu navzgor proti kolesarski čepici — in se ni dal prav nič zmesti, čeprav ga je hladno pogledala.

„Gospodična," je rekel, „gospod s tiste klopi vam pošilja po meni ples in pesem v pozdrav. Če ga ne poznate in si je dovolil nespodobno šalo, mi kar povejte, pa bo v treh minutah stražnik tu. Če pa ga poznate, vam imam nekaj sporočiti."

Dekle je pokazalo rahlo zanimanje. „Pesem in ples v pozdrav," je namenoma sladko spregovorila, kakšna domislica! Prav vredna trubadurja. „Poznala sem gospoda, ki te pošilja, zato najbrž ne bo treba klicati stražnika. Kar pokaži tisti ples, pa zapoj, samo ne preglasno! Za varietejski nastop na prostem je še malce prezgodaj, ljudje bi postali pozorni."

„Prav," je rekel deček in zmigal z rameni, da se mu je streslo vse telo. „Saj veste, kaj mislim, gospodična. Oni gospod tam ne diha več, marveč sapo lovi in se počuti kot riba na suhem. Svoje reči je pospravil v kovček, v Frisco je namenjen in potem v Klondyke. Rekli ste mu, da vam ne sme več pošiljati rožnatih pisem in ne sme hoditi mimo vaših vrtnih vrat. Pravi, da ste ravnali z njim, kakor ni zaslužil, in mu niste dali možnosti, da bi vam vse razložil. Odslovili ste ga, ne da bi mu povedali zakaj."

Zanimanje v dekletovih očeh je rahlo zraslo. „Povej gospodu," je začela, „da mu ne bom popisovala svojih idealov, saj dobro ve, kako sem si vse predstavljala. Kolikor se tičejo moji ideali njega, sta resnica in absolutna zvestoba osnova vsega. Reci mu, da sem prisluhnila svojemu srcu in vem, kaj potrebuje, zato ne maram poslušati obrambnih zagovorov. Nisem ga zavrnila zaradi kakšnega obrekovanja. Če hoče vedeti, mu lahko poveš. Reci mu, da sem stopila tisti večer skozi zadnja vrata v rastlinjak in sem ga videlae z gospodično Ashburtonovo pod oleandrom. Slika, ki sem jo videla, je bila zelo lepa, drža in položaj pa preveč zgovorna, da bi bila potrebna še kaka razlaga. Za menoj je ostal rastlinjak, hkrati z njim pa vrtnice in ideali. To pesmico zapoj svojemu gospodarju!"

„Drža in položaj, gospodična? Ne razumem natančno," je rekel deček, dekle pa mu je pojasnilo: „Bližina je bila prevelika za tistega, ki bi moral ohraniti položaj ideala."

Pesek se je zaprašil pod dečkovimi nogami, nekaj trenutkov kasneje je stal pred drugo klopjo. „Gospodična izhaja iz dejstva," je začel, „da dekleta na splošno kaj kmalu nasedejo, če si začno fantje izmišljati čudne zgodbice, zato je kar naravnost povedala. Zalotila vas je pri dejanju, videla je, da ste v rastlinjaku objemali dekle v svili. Prišla je nabirat cvetje, vi pa ste objemali drugo. Pohitite, je rekla, da ne boste zamudili vlaka."

Mladi mož je tiho zažvižgal predse, nenadoma se mu je posvetilo. Segel je v notranji žep in privlekel na dan sveženj pisem. Izbral je eno in ga dal dečku, zraven pa mu je stisnil še srebrn dolar.

„Daj to pismo gospodični," je rekel, „prosi jo, naj ga prečita. Reci ji, da bo tako vse pojasnjeno. Povej ji tudi to, da bi vsega tega trpljenja ne bilo, če bi nekoliko več zaupala svojim idealom. Povej ji, da zvestoba ni nikoli nehala obstajati in da čakam na njen odgovor."

Deček je stal pred gospodično: „Gospod pravi, da je nedolžen. Pravi, da ni ženskar, zato prečitajte to pismo. Rečem vam, športnik je in dober fant."

Gospodična je razgrnila pismo: „Spoštovani dr. Arnold! Rad bi se vam iz vsega srca zahvalil za prijazno in pravočasno pomoč tisti večer, ko je dobila moja hči na sprejemu pri gospe Wildrow spet hud srčni napad. Če bi je vi ne prestregli, ko je omahnila, in če ji ne bi pomagali o pravem času, bi bil jaz zdaj verjetno brez hčerke. Zelo bi vam bil hvaležen, če bi prišli k nam in prevzeli mojo hčer v nadaljnje zdravljenje. —

Vam večno hvaležni Robert Ashburton."

Gospodična je zložila pismo in ga dala dečku. „Gospod čaka na odgovor," je rekel ta. „Kaj naj mu rečem?"

Oči mlade dame so se zalesketale, motno se je zasvetilo v njih, potem se je nasmehnila: „Povej fantu tam na klopi, da ga čaka njegova punca."

Zehir in njegov dopust

Vojak Zehir je zdaj na dopustu. Oblekel je novo obleko, nove čevlje, novo kapo in odšel. Petnajst dni ga ne bo v vojašnici, a vendar vsi tovariši govore o njem.

Samo tovariši ne sodite ga napačno. Recite kar hočete, Zehir je dober človek. Vesel in žalosten, poln drobnih želja in sanj, kakor mi vsi.

Takrat v začetku, ko je bilo na kasarniškem krogu polno oficirjev, je Zehir prišel umazan in neurejen. Pozdravil je. Oficirji mu niso odzdravili.

„Vojak", ga je poklical komandant bataljona. „Pridi sem. Zakaj si tako umazan, zakaj imaš bluzo odpeto," ga je vprašal.

Zehir je obstal.

„Razumem," mu je odgovoril.

Komandant ga je začudeno pogledal.

„Kaj razumeš", ga je vprašal.

„Razumem", je spet ponovil Zehir.

„Kaj? Kaj razumeš?" se je komandant nasmehnil.

Zehir je skomignil z rameni. Molčal je.

„Ali poznaš svojega komandanta?", ga je vprašal komandant. „Si ga kdaj videl?"

Zehir je vztrepetal.

„Ne, nisem," je plašno pristavil.

„Nikoli,", se je začudil komandant.

„Ne, nikoli", je potrdil vojak Zehir.

Komandant mu je rekel:

„Ej, vojak, vidiš, jaz sem tvoj Komandant. Si boš to zapomnil, Zdaj se zapni in pojdi v četo".

Zehir je z rokami mečkal hlače, ni vedel, kam bi del roke. Pozabil je na pozdrav in rdeč odšel.

Rekli smo že, da je bilo to v začetku.

Pozneje, ko je bil vojak Zehir že par mesecev v vojski, so nekega dne delili nove letne uniforme. Nekaj dni kasneje so ga določili za stražarja. Toda tovariši so opazili, da čim je malo obleko zamazal, jo je takoj opral. Ko je to storil parkrat, je bila letna uniforma popolnoma bela, tanka, skoraj prozorna. Zehir jo je z žalostjo opazoval.

In takrat je dobil dopust.

„Dopust! Kaj mi bo dopust. ne maram dopusta", je rekel Zehir. Tovariši so ga začudeno gledali. Nočeš na dopust, Zehirove oči so bile polne solz. Oni pa so odšli in to povedali kapetanu.

„Zehir je nesrečen", so mu rekli. Noče na dopust".

Kapetan je Zehira poklical k sebi. Tovariši so odšli, toda Zehira niso našli. Iskali so ga povsod, toda njega ni bilo nikjer, kakor da bi se vdrl v zemljo.

Zehir je bil v sobi, ki je bila zastrta s preprogami in sredi katere je stala velika pisalna miza. Za mizo je sedel komandant bataljona, Zehir pa je stal mirno.

„Ker vas poznam, sem prišel. Nekaj vas bi prosil. Gotovo se spominjate najinega srečanja na kasarniškem dvorišču. Nisem več takšen vojak. Vprašajte kogarkoli hočete. Pazil sem na uniformo, kakor na punčico svojega očesa, toda poglejte, kakšna je. Vsa bela. Ali bi hoteli... Ne morem tako... Nočem. Smejali se mi bodo. Nisem več stari Zehir. Nočem, da se mi smejijo..."

Govoril je hitro. Imam ženo, nimamo nič, toda delali bomo. Tako nekako je govoril Zehir. Govoril je brez oddiha, kakor da se je za ta govor pripravljal vse svoje življenje.

Ko je končal, je bil utrujen, bled.

Pol ure kasneje je dobil novo obleko, čevlje in kapo. Dobil je tudi vozni listek. Drugi dan je odpotoval. Petnajst dni ga ne bo, toda vsi govorijo samo o njem.

Toda, tovariši, ne sodite napačno o njem. Govorite kakorkoli hočete, toda on je dober človek: vesel in žalosten, poln drobnih želja in sanj — kakor mi vsi. Popolnoma je isti, zato ga ne sodite ostro.

Josef Friedrich Perkonig

Dichter der Verständigung unter den Völkern

(Fortsetzung aus der letzten Nummer)

Auch die österreichische Deutung der Grundlagen der Kärntner Dichtkunst (E. Nussbaumer, Geistiges Kärnten, S. 433 bis 454) trägt ihren Teil zu unseren Erläuterungen bei. Bei Wissenschaftlern des Kärntnerlandes findet man im 19. Jahrhundert Aufsätze, die uns schon mit ihrer Überschrift überraschen (R. Dürnwirth, Über das deutsche Element in den slawischen Sagen des oberen Rosentales). Wir erwähnen nur einen, obwohl Ware dieser Art reichlich vorhanden ist. Damit machen wir auf den Ausgangspunkt, der recht zufälliger Natur ist, auf die besondere Ausrichtung der damaligen österreichischen Wissenschaft auf dem Gebiet der Volkskunde aufmerksam. In seiner historischen Übersicht über die heimischen Bestrebungen in der Volkskunde hat L. Schmidt (Geschichte der österreichischen Volkskunde, Wien, 1951, S. 129—142, VII, Neuromantik und Nationalismus) noch besonders darauf aufmerksam gemacht, dass der Kärntner G. Graber einzelne Bräuche als germanischen Ursprungs zu deuten versucht usw. Neben Graber ist zumindest noch der aus Köttmansdorf stammende Sprachforscher P. Lessiak und der Geschichtsschreiber Wutte zu erwähnen. Die grossdeutsche Mode an der Schwelle zum neuen Jahrhundert ist Ausdruck grossösterreichischer Anstrengungen der österreichischen Bourgeoisie, ihre Völker an Gangelband zu behalten und sich noch weitere Brückenköpfe zu sichern. In Kärnten hat dies noch eine besondere Frucht gezeitigt. Prežihov Voranc hat sie in seinem Essay „Drava teče proti vzhodu" (Die Drau fliesst gegen Osten) folgendermassen beschrieben: *„Es ist interessant, dass die Volksschicht der Deutschtümler in Kärnten auch ihre Kultur hat. Das ist ein einzigartiger Fall in der Welt. Diese Kultur ist in ihrer Gesamtheit ein Teil des deutschen Kulturschaffens, sie hat jedoch ihre kennzeichnenden Besonderheiten. Sie hat ihre Literatur, ihre darstellende Kunst, ihre Musik, ihre Geschichtsschreibung. Und es ist sogar vorgekommen, dass diese Kultur ab und zu sogar eine gewisse künstlerische Höhe erreichte. Diese Kultur begann allerdings mit der Verfälschung slowenischen Volksgutes, vor allem auf musikalischem Gebiet."*

Und wenn man sich dabei noch die Frage stellen würde, wie es geworden Wäre, wenn sich der junge Lehrer und schriftstellernde Anfänger an die damalige Arbeiterbewegung angelehnt hätte, könnten wir uns dem Gedanken anschliessen, den D. K. in seiner Polemik unter der Überschrift „Warum hat die slowenische Sozialdemokratie nicht die Arbeiterschaft in Kärnten organisiert" (NS, 1957, Nr. 8—9) zum Ausdruck brachte: *...wo es keine slowenische sozialistische Bewegung gab, wurden die slowenischen zweisprachigen Arbeiter notgedrungen von einer andersnationalen sozialistischen Bewegung erfasst — von der deutschen im Norden ...*" (S. 784) Unter den Dokumenten über die Entwicklung der sozialistischen Bewegung in Slowenien kann man in der Notiz im Naprej (12. Sept. 1918) noch folgende Erläuterung nachlesen: *„Bisher waren die Verbindungen der Kärntner slowenischen Sozialdemokraten mit uns zu locker."* (Historisches Archiv der KPJ, Beograd 1951, S. 361.)

Wie weit entfernt von der Arbeiterbewegung jedoch der Ferlacher Büchsenmachermeister zu jener Zeit war, erfahren wir ebenso aus der Autobiographie des Dichters. In den Jahren, als sich der Vater und andere Meister in einer Fahrradfabrik Verdienst suchen mussten, wurden sie lediglich zur Sparsamkeit, keineswegs jedoch zu irgendwelchen Widerstandsgedanken gedrängt. Sobald aber das Büchsenmachergewerbe wieder Geltung erlangte, nannten sich des Dichters Vater so wie alle seinesgleichen in ihrem geschäftlichen Eifer gerne Fabrikannten, obwohl seine „Fabrik" nur eine kleine Werkstätte war (Im Morgenlicht).

Erfasst man das bisherige Bild noch mit einem einzigen Blick, dann kann kein Zweifel darüber bestehen, dass der Vater des Dichters — national unentwickelt, in national gemischter Ehe, mit dem Beruf eines Meisters im Kunstgewerbe — nicht einmal seine eigene, geschweige denn die nationale Zweiheit seines Sohnes zu Gunsten seines eigenen, des slowenischen Volkes bestimmen konnte. Der junge, für die neuzeitliche Schule begeisterte Lehrer hat mit dem Liberalismus auch dessen grossdeutsche Kärntner Missgeburt übernommen. Als Sohn eines Meisters und Absolvent der Klagenfurter Lehrerbildungsanstalt konnte er nicht gerade zur Arbeiterbewegung hin tendieren, im Kärntner Zusammenstoss nach dem ersten Weltkrieg aber wäre er dann in jedem Falle auf derselben Barrikade gestanden.

In dieser Zeitspanne der ersten Entwicklungsstufe des Schriftstellers (1910—1925), wie sie von der kärntnerischen, österreichischen Literaturgeschichte in ihren literaturhistorischen Studien (E. Nussbaumer, H. Hügelsberger) eingeordnet wird, hat sich J. F. Perkonig aus seinen anfänglichen Skizzen, neben Kriegsreportagen über die Volksabstimmungskämpfe, mit ausgesprochen einseitiger Formung, auch in der Dramatik versucht, aber auch schon im besonderen künstlerischen Genre-Essay, worin er die heimatliche Atmosphäre durch lyrische Schilderungen des landschaftlich bunten Kärntner ländlichen Milieus zu haben trachtete. Damit hat er sich unter die Begründer des besonderen provinziellen literarischen Ausdruckes eingereiht: dieser habe Charaktere zu zeichnen, die in provinzieller Umwelt gedeihen, eine Atmosphäre, die durch ein bestimmtes Land, durch eine Stadt (Provinzluft), durch geringfügige, dem Grossstadtmilieu fremde Kultur bedingt ist. Entdeckung der Provinz verlangten gegen Ende des Jahrhunderts und sahen darin den Urquell österreichischer Literatur auch schon Rosegger, Bahr, Greinz.

Eine verspätete und vervollständigte Aussage derartiger literarischer Anschauung hat Perkonig erst in den Tagen der ersten österreichischen Republik zum Ausdruck gebracht: *„Wir sind ein Staat von sieben kleinen Ländern geworden und haben eine Riesenstadt zum Haupte. Gingen von ihm unüberwindlich die Strahlungen des Weltgeistes aus, der in Newyork derselbe ist wie in Paris, Wien, Konstantinopel, Bombay, dann müsste uns bange werden, denn an ihm verlören wir die Heimat. Jedes der sieben österreichischen Länder aber besitzt so ein Wahrzeichen seines eigenen Geistes, der gleicher Herkunft und Art ist wie jener der Einsamkeit über Gletschern, der Ferne von Feldern und der heiligen Unberührtheit der Wälder. Da sind überall diese Zeichen, an denen sich die Stimmung der Provinz und ihrer Menschen Gott sei Dank erhalten wird: das Glokkenspiel in Salzburg, die grünen, reichen Alleen Klagenfurts, der wundervolle Grazer Schlossberg und alles, alles andere. Wir dürfen getrost sein."*

(Fortsetzung folgt)

Televizijski program:

V s a k o d n e v n a o d d a j a: 20.00 Čas v sliki. Oddaja Čas v sliki tudi vedno pred zaključkom televizijskega programa.

Nedelja, 26. 6.: 15.00 Prenos tekme v plavanju in skakanju iz kopališča Schwechat pri Dunaju — 17.00 Za mladino — 17.30 Svet mladine — 18.00 Oddaja za kmetovalce — 19.30 Družina Leitner — 20.25 Variete, variete.

Ponedeljek, 27. 6.: 19.30 Inšpektor Garett — 20.20 Aktualni šport — 20.40 Sodobni baletni večer.

Torek, 28. 6.: 19.30 Sprehod po dunajskih parkih — 20.15 Šah smrti — 20.40 Če nekdo potuje — 21.00 Kriminalni film.

Sreda, 29. 6.: 17.00 Otroška oddaja: Mi listamo po slikanici — 17.35 Keppler in njegova dela — 17.50 Za družino: Zdravnik cvetlic — 19.30 Oče je najboljši — 20.20 Kulturni film.

Četrtek, 30. 6.: 19.30 Športni reporterji na poti — 20.20 Prenos od nemške televizije: Lov za čarovnicami.

Petek, 1. 7.: 19.30 Twin Forks je mirno mesto — 20.20 Zaljubljen v kraljico.

Sobota, 2. 7.: 19.30 Tako živimo vse dni — 20.20 Beležka.

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

D a n e s zvečer ob 8. uri predvaja mestni kino BOROVLJE slovenski mladinski film

KEKEC

Vstopnice so v predprodaji v trafiki Outschar v Borovljah

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. p r o g r a m: — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00. II. p r o g r a m: — 6.00, 7.00, 8.00, 13.00 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Vsakodnevne oddaje: I. p r o g r a m: — 5.55 Oddaja za kmete — 6.00 Vedri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 7.55 Gospodarska poročila in delovni trg — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert.

Slovenske oddaje Radia Celovec

Nedelja, 26. 6.: 7.30 S pesmijo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 27. 6.: 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda — Kogar zanima — 17.55 Za našo vas.

Torek, 28. 6.: 14.00 Poročila, objave. — Po tajinstvenih stezah koroške domovine.

Sreda, 29. 6.: 14.00 Poročila, objave. Domači vrt — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 30. 6.: 14.00 Poročila, objave — Iz popotne torbe: Pri tujih narodih v gosteh — Turčija.

Petek, 1. 7.: 14.00 Poročila, objave. — Domači godci in pevci.

Sobota, 2. 7.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Nedelja, 3. 7.: 7.30 S pesmijo pozdravljamo in voščimo.

Sobota, 25. junij:

I. p r o g r a m: 8.00 Fantje, veseli bodite — 8.45 Širni pisani svet — 13.10 Opoldanski koncert — 14.00 Pozdrav nate — 15.00 Gerhard Ellert: „Čarovnik" — 15.30 Iz vseh dolin zveni — 16.00 Posneto za vas — 17.10 Za prijeten konec tedna — 19.00 Krožna vožnja po Avstriji 1960 — 20.15 Sejmski čar, muzikalična komedija — 22.25 Plesna glasba po naročilu.

II. p r o g r a m: 6.10 Z glasbo v dan — 7.15 Jutranja glasba — 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.00 Čista

II. p r o g r a m: 7.15 Glasba na tekočem traku — 9.00 Avstrija pozdravlja svoje goste — 9.20 Mladina naj potuje — 11.00 Glasba od Richarda Straussa — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Za prijatelja oper — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 16.00 Otroška ura — 16.30 Heinz Sandauer z malim dunajskim radijskim orkestrom — 17.15 Znanje za vse — 17.55 Glasba razveseli — 19.10 En teden svetovnih dogodkov — 19.30 Zabavna oddaja — 20.00 Legenda od svetega pivca — 21.30 Sassamassa — 22.15 V hitrem plesnem ritmu.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 25. junij:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Pod južnim soncem — 8.40 Klavirske skladbe Edvarda Griega — 9.15 S sprejemnikom na dopust — 10.10 S koncertnih odrov in opernih gledališč — 11.30 Družina in dom: Dojenčki poleti — 12.00 Kvintet Niko Štritof — 12.25 Zabavni opoldanski spored — 13.30 Kvintet — Dobri znanci — 13.50 Od arije do arije — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 16.00 Na platnu smo videli — 16.20 Filmski igralci pojo — 17.10 Parada plošč — **18.00 Poje mešani zbor France Prešeren iz Kranja** — 18.45 Okno v svet — 20.00 Pri ljubci na potokih — 20.20 Sobotni mozaik — 22.15 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 26. junij:

6.00 Nedeljski jutranji pozdrav — 7.15 Izletnikom na pot — 8.00 Mladinska radijska igra: Deček v avtu — 8.45 Z vedro glasbo v novi teden — 10.00 Se pomnite tovariši — 10.30 Iz domače skrinje — 11.30 Novo na starem — 12.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 13.30 Za našo vas — 13.45 Koncert pri vas doma — 15.30 Zbori in samospevi Josipa Pavčiča — 16.20 Za prijetno razpoloženje — 17.00 Stodvajset minut športa in glasbe — 20.05 Izberite melodijo tedna — 21.00 Skica iz življenja Richarda Wagnerja — 22.15 Ples ob radijskem sprejemniku.

Ponedeljek, 27. junij:

5.00 Dobro jutro — 8.20 Počitniško potovanje od strani do strani — 9.00 Glasbeno potovanje skozi dežele in stoletja — 10.10 S sprejemnikom na dopust — 11.15 Naš

tiho bodite — 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Ljudske melodije — 12.03 Za avtomobiliste — 13.35 Znameniti umetniki — 15.00 Mladinski koncert — 16.00 Dunajski sprehod — 16.30 Ravnokar došlo — 17.10 Lepa pesem — 17.40 Gradiščanska ura — 18.25 Priljubljeno in poznano — novo in zanimivo — 19.30 Radijska družina — 20.00 Prijetno zabavo.

Nedelja, 26. junij:

I. p r o g r a m: 7.00 Mali jutranji koncert — 7.30 Vedno vedro — 8.15 Nedeljska jutranja oddaja — 9.00 Vesele melodije — 11.00 Jutranji koncert v zelenem — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Avstrijska usoda v zrcalu romana današnjega časa — 16.30 Križem po svetu — križem skozi čas — 18.00 Otroška ura — 18.30 Orkester Herbert Seiter — 19.00 Nedeljski šport — 20.05 Slušna igra: Življenje iz druge roke — 21.00 Dunajski slavnostni tedni 1960.

II. p r o g r a m: 7.05 Orkester pihal Karl Zaruba — 8.15 Kaj je novega? — 10.05 Veselo petje, veseli zvoki — 13.15 Za avtomobiliste — 14.15 Dramatiziran nedeljski roman: Sedem bratov — 14.45 Fotografiraj bolje! — 15.00 Glasba brez prestanka — 17.10 Zaveso gor! — 18.30 Mladinska oddaja — 19.10 Oddaja zveznega kancelerja — 19.30 Zabavna oddaja: Zeleni plašč, črni kovček — 20.00 Državna opera med obema vojnama — 20.45 Odložite, prosimo! — 21.45 Svetovni šport.

Ponedeljek, 27. junij:

I. p r o g r a m: 8.00 Operni koncert — 9.00 Pozdrav nate — 13.10 Opoldanski koncert — 14.45 Posebej za vas — 15.30 Koroška knjižna polica — 16.30 Koncertna ura — 18.20 Za vas? — za vse! — 19.00 Krožna vožnja po Avstriji 1960 — 19.30 Odmev časa — 20.30 Rumeni ponedeljek — 21.00 Gospa in 12 fantov.

Torek, 28. junij:

I. p r o g r a m: 8.00 Ljudska glasba — 9.00 Pozdrav nate — 13.10 Opoldanski koncert — 14.45 Posebej za vas — 15.15 Muzikalično kramljanje — 16.00 Zlata mladostna leta — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Pol — pol — 19.15 Kako bi se vi odločili? — 19.30 Odmev časa — 20.15 Slušna igra: Kneginja in sobni natakar — 22.25 Solnograški ponočni študio.

II. p r o g r a m: 7.10 Glasba brez prestanka — 11.00 Za ljubitelje resne glasbe — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Znameniti orkestri — 15.00 Glasba na tekočem traku — 16.00 Oddaja za žene — 17.15 Brali smo za vas — 17.55 Lahko glasbeno pecivo — 19.30 Trideset veselih minut — 20.00 Pozdrav iz Dunaja — 21.10 Vsaka stvar ima dve strani — 22.15 Plesna glasba.

Sreda, 29. junij:

I. p r o g r a m: 8.00 Ja, to je moja melodija — 8.45 Ženski svet — 9.00 Pozdrav nate — 13.10 Opoldanski koncert — 14.45 Za prijatelja šlagerjev — 15.30 Mi predstavljamo — 16.00 Pri Radio Graz v gosteh — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Popoldanski koncert — 18.25 Srečanje s šetom — 19.00 Od plošče do plošče — 19.30 Odmev časa — 20.15 Dunajski slavnostni tedni: orkestralni koncert — 22.25 Dobro besedo za lahko noč.

Četrtek, 30. junij:

I. p r o g r a m: 8.00 Operetni koncert — 8.45 Avstrijci v inozemstvu — 9.00 Pozdrav nate — 13.10 Opoldanski koncert — 14.30 Posebej za vas — 15.30 Aktualna reportaža — 16.00 Dirigent v gosteh pri Radio Dunaj — 17.10 Pisan šopek melodij — 19.30 Odmev časa — 20.15 Koroška zgodovina — 21.00 Mi pojemo in govorimo o deželi ob Dravi — 22.25 Berlinski zrak in lirika.

II. p r o g r a m: 7.15 Glasba brez prestanka — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Naš glasbeni feljton — 14.15 Poznani orkestri — 16.00 Oddaja za žene — 16.30 Ansambli Hanns Georg Schütz, Heinrich Rietmüller in Heinz Munsonius — 17.55 Prijeten delopust — 19.30 Srečanje z vozači — 20.30 Melodija z Dunaja — 21.00 Pesem prerije.

Petek, 1. julij:

I. p r o g r a m: 8.00 Orkestralni koncert — 9.00 Pozdrav nate — 11.00 Veseli ob enajstih — 13.00 Štajerska kmečka godba — 13.30 Za prijatelje citer — 14.45 Komorna glasba — 16.00 Dobro razpoloženi — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Popoldanski koncert — 18.10 Prosti čas je zelo vreden — 19.30 Odmev časa — 20.15 Halo, teenagerji — 21.00 Orkestralni koncert — 22.40 Zaljubljene melodije.

podlistek — J. Griffin: Tvoj črni brat — 11.35 Nekaj klavirskih skladb J. Brahmsa 12.00 Veseli hribovci in Darinka Rešek — 13.30 Koncert pihalnega orkestra JLA — 14.00 Veliki zabavni orkestri — 15.40 Mariborski komorni zbor — 16.00 Naši popotniki na tujem — 16.40 Slovenski samospevi — 17.10 Šoferjem na pot — 18.00 Operne melodije — 20.00 Sprehod po Parizu — 20.50 Devica Orleanska na grmadi, dramatični oratorij — 22.15 Iz naših studij.

Torek, 28. junij:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Jutranji spored solistične glasbe — 8.55 Poje ženski zbor Svobode Laško — 9.15 Edward Elgar: Koncert za violino in orkester — 10.10 Izberite melodijo tedna — 11.30 Oddaja za otroke — 12.25 Pet pevcev pet popevk — 13.30 Štirideset minut z našimi opernimi pevci — 14.10 Pesmi s Hrvatskega Primorja — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.40 Lepe melodije z orkestrom Steven Allen — 16.20 Predstavljamo vam znamenite orkestre — 17.20 Parada plošč — 18.50 Človek in zdravje — 20.20 Pevski zbor Ukrajinske SSR dirigira Aleksander Svešnikov — 20.30 Radijska igra: Policaji — 21.30 Demetrij Žebre: Vizija št. 3.

Sreda, 29. junij:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Ženski zbor SKUD Tine Rožanc — 8.20 Potovanje od strani do strani — 9.00 S sprejemnikom na dopust — 10.10 Ciklus velikih simfonij — 11.00 Plesni zvoki za razpoloženje — 12.00 Petnajst minut s štirimi fanti — 12.40 Otroci pozdravljajo — 13.30 Narodne iz Vojvodine — 14.35 Potpuri za zabavo — 16.00 Novost na knjižni polici — 16.20 Koncert po željah — 17.20 Parada plošč — 18.00 Kulturna kronika — 18.20 Iz slovenske solistične glasbe od Novih akordov do danes — 20.00 Plesna glasba iz vsega sveta — 20.20 Poljudne opere.

Četrtek, 30. junij:

5.00 Dobro jutro — 8.30 Mladinska oddaja: Naši uspehi v preteklem polletju — 8.55 Od valčka do calypsa — 9.40 Moški komorni zbor iz Celja — 10.10 Melodije se vrstijo — 11.30 Oddaja za cicibane — 12.00 Veseli plonšarji v gosteh — 12.25 Zabavni opoldanski spored — 13.50 Vedri zvoki — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in voščijo — 15.40 Majhen koncert violinista Srečka Zalokarja — 16.00 Iz svetovne književnosti — Vladimir Dudincev: Srečanje z brezo — 16.20 Pevec zabavnih melodij Eddie Fisher — 17.10 Turistična oddaja — 18.00 Iz francoskih oper — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 20.50 Literarni večer — 21.25 Iz Schubertove skicirke — 22.15 Radi jih poslušate.

Petek, 1. julij:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Dve italijanski overturi — 8.35 Melodije za razpoloženje — 9.00 Italijanska pevka Julia de Palma v Ljubljani — 10.10 Narodni motivi v priredbah za klavir — 11.00 Petnajst minut s kmečko godbo — 11.15 Naš podlistek: Drama ob jezeru — 12.00 Dobra volja je najboljša — 12.40 Domači napevi izpod zelenega Pohorja — 13.30 Za vsakogar nekaj iz zakladnice zabavne glasbe — 14.35 Prizori iz Gershwinove opere Porgy in Bess — 15.40 Komorni zbor RTV Ljubljana — 16.20 Parada plošč — 17.20 Antonin Dvorak: Iz novega sveta — 18.15 Obisk iz Pariza — 18.30 Iz naših kolektivov — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.30 Balet skozi stoletja — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Od comba do big banda.

POTUJOČI KINO SPZ

predvaja slovenski mladinski film

KEKEC

v n e d e l j o, 26. junija ob 20.00 uri pri Ravšu v SPODNJIH BOROVLJAH pri Ledenicah

v n e d e l j o, 4. julija ob 15.00 uri pri Šoštarju v GLOBASNICI